



**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DİJİTAL
YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ
(AFYONKARAHİSAR ÖRNEKLEMİ)**

Ayşe AYDIN
Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Nuray KURTDEDE FİDAN

Ekim, 2023
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DİJİTAL
YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ
(AFYONKARAHİSAR ÖRNEKLEMİ)

Hazırlayan
Ayşe AYDIN

Danışman
Prof. Dr. Nuray KURTDEDE FİDAN

AFYONKARAHİSAR 2023

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak sunduğum “**Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar Örneklemi)**” adlı çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde bilimsel etik kurallara ve atıf gösterme ilkelerine riayet ettiğimi belirterek aksi bir durumun tespiti hâlinde sorumluluğun tamamen bana ait olduğunu kabul, beyan ve taahhüt ederim.

09/10/2023

İmza

Ayşe AYDIN



T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Ayşe AYDIN
	Numarası	200682104
	Anabilim Dalı	Temel Eğitim
	Programı	Sınıf Eğitimi
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı		Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar Örnekleme)
Tez Savunma Sınav Tarihi		09.10.2023
Tez Savunma Sınav Saati		10.30

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DİJİTAL YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ (AFYONKARAHİSAR ÖRNEKLEMİ)

Ayşe AYDIN

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

Ekim, 2023

Danışman: Prof. Dr. Nuray KURTDEDE FİDAN

Bu araştırmanın temel amacı, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterliliklerini belirlemek ve belirli değişkenlere (cinsiyet, yaş, mezun olunan alan, öğrenim düzeyi, kıdem, görev yeri, günlük internet kullanım süresi, dijital kaynak kullanımı ile ilgili eğitim alma durumu) göre incelemektir. Bu amaç bağlamında 2021-2022 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar ilinde görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 275 sınıf öğretmeni ile tarama modeli kullanılarak nicel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve Redecker (2017) tarafından geliştirilmiş Toker ve diğerleri (2021) tarafından Türkiye koşullarına uyarlaması yapılmış “Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde, betimsel istatistikler, t-testi ve ANOVA testi uygulanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeylerinin, DigCompEdu (Eğitimciler için Dijital Yeterlilikler Çerçevesi) değerlendirme ölçütüne göre “Bütünleştirici(B1)” düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alt boyutlar açısından değerlendirildiğinde ise sınıf öğretmenlerinin, mesleğinde dijital becerilerin kullanımı öğretme- öğrenme ve öğrencilerin dijital yetkinliklerinin kolaylaştırılması alt boyutlarında dijital yeterlilik düzeylerinin ikinci düzeyi olan Kâşif(A2) düzeyinde oldukları tespit edilmiştir. Dijital kaynaklar, değerlendirme ve öğrencilerin güçlendirilmesi alt boyutlarında ise Bütünleştirici(B1) düzeyde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeylerinde cinsiyet, yaş, mezun olunan alan, kıdem, görev yeri ve günlük internet kullanım süresi değişkenleri açısından anlamlı farklılık yokken, öğrenim düzeyi ve dijital kaynak kullanımı ile ilgili eğitim alma değişkenleri açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmada eğitsel çıkarımlara ve yapılacak çalışmalara ilişkin önerilere de yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dijital yeterlilik, öğretmen yeterlilikleri, sınıf öğretmenleri

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE DIGITAL COMPETENCIES OF CLASSROOM TEACHERS (AFYONKARAHİSAR SAMPLE)

Ayşe AYDIN

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION**

October, 2023

Advisor: Prof. Dr. Nuray KURTDEDE FİDAN

The main purpose of this research is to determine the digital competencies of classroom teachers and examine them according to certain variables. In the context of this purpose, a quantitative research was conducted using the survey model with 275 classroom teachers who were actively working in Afyonkarahisar in the 2021-2022 academic year and voluntarily participated in the research. "Personal Information Form" prepared by the researcher and "Digital Competence Scale for Educators" developed by Redecker (2017) and adapted to Turkish conditions by Toker et al. (2021) were used as data collection tools in the research. In the analysis of the data, descriptive statistics, t-test and ANOVA test were applied. It was concluded that the digital competence levels of classroom teachers were at the "Integrative (B1)" level according to the DigCompEdu (Digital Competencies Framework for Educators) evaluation criterion. When evaluated in terms of sub-dimensions, it was determined that classroom teachers were at the Explorer (A2) level, which is the second level of digital competence, in the sub-dimensions of Use of Digital Skills in the Profession, Teaching-Learning and Facilitation of Students' Digital Competencies. It was concluded that they were at the Integrative (B1) level in the sub-dimensions of Digital Resources, Evaluation and Empowerment of Students. This value accepts the participants in the "Integrator" status according to the scoring key. According to the results of the research, while there was no significant difference in terms of the variables of classroom teachers' gender, age, field of graduation, seniority, place of duty and daily internet usage time, a significant difference was found in terms of the variables of educational status and receiving training on the use of digital resources. The research also includes educational inferences and suggestions for future studies.

Keywords: Digital competence, teacher competences, classroom teachers

ÖN SÖZ

Bu çalışmamın başından sonuna kadar tezimin her aşamasında, tezimle ilgili her konuda bitmek bilmeyen sabrı ve hoşgörüsüyle bana yardımcı olan, çalışmalarımı titizlikle inceleyen, bu yolda gelişmemde katkı sağlayan danışman hocam sayın Prof. Dr. Nuray KURTDEDE FİDAN'a, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Zamanlarını ayırarak değerli yorumları ve önerileriyle tezime katkı sağlayan saygıdeğer jüri üyeleri sayın Dr. Öğr. Üyesi Aslı YÜKSEL ve sayın Dr. Öğr. Üyesi Hakan BAYIRLI hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmama gönüllü olarak katılıp veri toplamama yardımcı olan okul yöneticileri ve öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Hayatım boyunca aldığım her karara saygı duyan, beni her zaman destekleyen ve benim için her türlü fedakârlığı yapan canım aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca benimle bu eğitim yolculuğuna başlayan, süreç boyunca düşünceleri ve destekleriyle yanımda olan manevi ağabeylerim Veysel KARAKAYA, Ufuk UĞUZ ve Bünyamin MERT hocalarıma teşekkür ediyorum.

Ayşe AYDIN
2023, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI.....	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.YETERLİLİK.....	6
2.DİJİTAL YETERLİLİK.....	6
2.1.DİJİTAL YETERLİLİK NEDİR?	6
3.EĞİTİMDE DİJİTAL YETERLİLİĞİN ÖNEMİ	13
3.1.SINIF ÖĞRETMENLERİ VE DİJİTAL YETERLİLİK	17
4.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	21
4.1.YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	21
4.2.YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	26

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

1.ARAŞTIRMA MODELİ.....	29
2.EVREN VE ÖRNEKLEM.....	29
3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	30
3.1.Kişisel Bilgi Formu	31
3.2.Eğitlimciler İçin Dijital Yeterlilik Ölçeği	31
4.VERİ TOPLAMA SÜRECİ.....	32
5.VERİ ANALİZİ	32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

1.DİJİTAL YETERLİLİK DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	35
2.CİNSİYET DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR.....	36
3.YAŞ DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR	37
4.ÖĞRENİM DÜZEYİ DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR.....	39
5.MEZUN OLUNAN ALAN DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR.....	40
6.MESLEKİ KIDEM DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR.....	41

7.GÖREV YERİ DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR.....	42
8.GÜNLÜK İNTERNET KULLANIM SÜRESİ DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR.....	44
9.DİJİTAL KAYNAK KULLANIMI İLE İLGİLİ EĞİTİM ALMA DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR	45
10.DİJİTAL KAYNAKLARIN KULLANIMI İLE İLGİLİ EĞİTİM ALMAYI İSTEME DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR.....	46
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
KAYNAKÇA.....	54
EKLER DİZİNİ.....	60



TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler.....	29
Tablo 2. Ölçek ve Boyutlara İlişkin Çarpıklık/Basıklık Değerleri	33
Tablo 3. Dijital Yeterlilik Ölçeği Puanlama Cetveli.....	34
Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	35
Tablo 5. Ölçeğin ve Alt Boyutların DigCompEdu Durumları.....	36
Tablo 6. Cinsiyet Değişkenine Yönelik Bulgular	36
Tablo 7. Alt Boyutların Yaş Değişkenine Yönelik Bulguları ve ANOVA Testi Bulguları.....	37
Tablo 8. Öğrenim Düzeyi Değişkenine Yönelik Bulgular	39
Tablo 9. Mezun Olunan Alan Değişkenine Yönelik Bulgular.....	40
Tablo 10. Katılımcıların Kıdemlerine Ait Elde Edilen ANOVA-Testi Sonuçları.....	41
Tablo 11. Katılımcıların Görev Yerine Ait Elde Edilen ANOVA-Testi Sonuçları.....	42
Tablo 12. Katılımcıların Günlük İnternet Kullanımına Ait Elde Edilen ANOVA-Testi Sonuçları.....	44
Tablo 13. Çoklu Karşılaştırma Testi Bulguları.....	45
Tablo 14. Alt Boyutların Dijital Kaynak Kullanımı ile İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Sonuçları.....	45
Tablo 15. Dijital Kaynakların Kullanımı İle İlgili Eğitim Almayı İsteme Durumu.....	46

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Farklılaşan ve Kesişen Noktalarıyla Dijital Yeterlilik Haritası	8
Şekil 2 Temel Altı Dijital Yeterlilik Alanı	12
Şekil 3. EU DigCompEdu Yetkinlikleri ve Bağlantıları	13
Şekil 4. Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilikler Çerçevesi Gelişim Modeli.....	33



SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

%: Yüzde
21. yy: Yirmi Birinci Yüzyıl
AB: Avrupa Birliği
ANOVA: Varyans Analizi
AYÇ: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
DigCompEdu: Eğitimciler için Dijital Yeterlilikler Çerçevesi
EBA: Eğitim Bilişim Ağı
EDYÖ: Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilik Ölçeği
f: Frekans
FATİH: Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
ISTE: Uluslararası Eğitimde Teknoloji Derneği
MEB: Mili Eğitim Bakanlığı
OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ÖBA: Öğretmen Bilişim Ağı
ss: Standart sapma
TPAB: Pedagoji ve İçerik Bilgisi
TUİK: Türkiye İstatistik Kurumu
TYÇ: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
UIL: Yaşam Boyu Öğrenme Enstitüsü
UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
 $\bar{X}$: Ortalama
YBÖ: Yaşam Boyu Öğrenme
YÖK: Yükseköğretim Kurulu

GİRİŞ

Toplumun ihtiyaçları gelişen bilim ve teknolojideki değişimlere bağlı olarak sürekli değişmektedir. Toplumdaki ihtiyaçlar ise bireylerin sahip olmasını gerektiren bazı yeterlilikleri de beraberinde getirmiştir. Bu yeterliliklerin arasında yer alan ve önümüzdeki yıllarda daha önemli bir hal alacak olan dijital yeterlilikler için uluslararası kuruluşlar çalışma gerçekleştirmekte ve dijital yeterlilikler için çeşitli yatırımlar yapılması gerektiğini belirtmişlerdir (Avrupa Birliği Parlamentosu, 2006; OECD, 2019). Hazırlanan raporlardan Eurydice Network (2012) a göre ülkeler eğitim sistemlerini gelecek nesilleri düşünerek çeşitli yöntemler kullanarak yeniden yapılandırmaktadır. Bireylerin teknolojiden en iyi biçimde yararlanabilmesi öğretmenlerin dijital yeterliliklere sahip olmaları ile sağlanabilir (OECD, 2019; Toker, Akgün, Cömert ve Edip, 2021). Eğitim politikalarındaki değişiklikler sırasında “Endüstri 4.0” kavramı gündeme gelmiştir. MEB 2023 Vizyon Belgesi’nde de bu kavramın önemine vurgu yapılmış temel amacın “ağın ve geleceğin becerileriyle donanmış ve bu donanımı insanlık hayırına sarf edebilen, bilime sevdalı, kültüre meraklı ve duyarlı, nitelikli, ahlkl çocuklar yetiştirmek” olduğu ortaya koyulmuştur (MEB, 2019).

Günümüzde eğitim sistemimiz bilgi, beceri ve davranışların yetkinliklerle bütünleştirildiği karakterlerde bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye Yeterlilikler erevesi (TY)’nde bireylerin ulusal ve uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında karşılaşacakları yetkinlikler belirlenmiştir ve dijital yetkinliği “İş, günlük yaşam ve iletişim için bilgi toplumu teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik, bilgi iletişim teknolojisi içinde bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir” (TY, 2006) biçiminde tanımlanmıştır.

Teknoloji artık hayatımızın her alanında yer almaktadır. Eğitimde de teknoloji kullanımı gün geçtikçe artmakta ve sayesinde soyut olan konular somutlaştırılabilmekte ayrıca öğretmenlere de büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Özellikle somut işlemler dönemindeki çocukların anlamaları daha da kolaylaştırmaktadır. Günümüzde modern eğitim ortamına geçiş yapılması, alışılmış defter, kitap, basılı yayın materyallerinden uzaklaşılması gerekmektedir. Bu durum dijital okuryazarlık becerilerini arttırmaya,

eğitim ve öğretim alanı olan sınıf ortamını ve dersleri bireyler tarafından dikkat çekici bir duruma getirecektir (Starr, 2012). Bireylerin böyle bir ortamda yetişebilmesi için gelişim ve yenilikleri takip eden öğretmenlere gereksinim vardır. Öğretmenlerin bilgi teknolojilerini yönetecek ve öğrenciyle bilgi teknolojileri arasında bağlantı sağlayacak önemli fonksiyonları vardır (Aktepe, 2011).

Sınıf öğretmenleri dijital dünya sayesinde çocukların daha kolay öğrenmelerini sağlayabilir. Onların öğrenmelerini sağlamak için öncelikle kendileri bu beceriyi kazanmış olmalıdır. Öğretmenlerimiz gün geçtikçe daha fazla özellik ve yeterliği bünyelerinde barındırmak mecburiyetindedirler (Çetin, 2022). Farklı tanımları olmasına karşın dijital yeterlilik, farklı dijital ortamlarda yer alan bilgiye ulaşma, bilgiyi anlama ve kullanabilme sürecinde bireyin günlük ve profesyonel yaşamında ihtiyaç duyduğu bilgi beceri ve tutumların tümüdür (AB Parlamentosu, 2006; Lankshear ve Knobel, 2008; Punie ve Redecker, 2012). Eğitimde teknolojik düzenleme, uyarlama ve eğitimciler tarafından kullanılabilirliğin sağlanması gerek bireysel gerekse profesyonel durumlara yönelik bazı beceri gelişimlerini zorunlu hale getirmiştir (Lund vd., 2014).

Öğretmenlerin yeterliliklerine yönelik yeterli oldukları ve olmadıklarına ait bulguların edinildiği farklı çalışmalar mevcuttur. Örneğin; Nocar, Dofkova, Papaz ve Laitochova (2019), Çekya’ da sınıf öğretmenlerinin matematik dersinde dijital yeterliliklerini ne ölçüde kullandıklarını belirlemek için 35 öğretmen ile çalışmışlardır. Araştırma sonucunda katılımcı öğretmenlerin öğrencilerinin dijital okuryazarlığını geliştirmeye yönelik hazır bulunuşluklarında eksiklikler tespit etmişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin projeksiyon ve bilgisayar kullandıkları fakat Bee-bot, Pro-bot, Ozobot gibi programlanabilir öğrenim araçlarını kullanmadıkları görülmüştür. Demir, Özmantar, Bingölbali ve Bozkurt (2011), benzer biçimde öğretmenlerin teknolojinin kullanım olanakları konusunda yeterli seviyede olmadığı sonucuna varmışlardır.

Öçal (2017), ise araştırmasında sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık seviyesi bakımından kendilerini oldukça yeterli gördükleri bulgusuna erişmiştir. Özbek (2020), Denizli ilinde görev yapan sınıf öğretmenleri ile çalışmış ve gerçekleştirilen araştırma ile benzer biçimde sınıf öğretmenlerinin dijital içerik ve teknoloji kullanma becerilerini farklı değişkenlere göre incelemiş, sınıf öğretmenlerinin iyi ve yeterli düzeyde dijital içerik ve teknolojiyi kullanabildikleri ve meslektaşlarına öncülük de edebildiklerini tespit etmiştir.

Bu araştırma da sınıf öğretmenlerinin günümüz dijital yeterliklere ne düzeyde sahip olduklarının belirlenmesinin anlaşılması açısından gerekli görülmüştür.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin dijital yeterliliklerinin belirlenmesi ayrıca çeşitli değişkenlerin (cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, mezun olduğu alan, hizmet süresi, görev yeri, günlük internet kullanım süresi, öğretimde dijital kaynakları kullanma eğitimi alma durumu) sınıf öğretmenlerinin dijital yeterliliklerine etkisini incelenmektir.

Problemler ve Alt Problemler

1. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, dijital yeterlilik düzeyleri nedir?

1.1. Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri;

➤cinsiyete

➤yaşa

➤öğrenim durumuna

➤mezun olunan alana

➤hizmet süresine

➤görev yerine

➤günlük internet kullanım süresine

➤öğretimde dijital kaynakları kullanma ile ilgili eğitim alma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın ortaklaşa hazırlamış olduğu okullarda uygulamaya koyulan “Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH)” ile eğitimde bilim-teknoloji kullanımı aktif hale getirilmeye çalışılmış, fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda adımlar atılmıştır. Bilişim ve teknoloji araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha çok duyu organına seslenebilmesi için okullarda etkin kullanım sağlanmaya çalışılmıştır (FATİH Projesi, MEB),

İlkokul kademesi diğer eğitim kademelerinin temelini oluşturmaktadır. İlkokul alınan eğitimin kalitesi öğrencilerin eğitim-öğretim hayatlarını büyük oranda

etkilemektedir. Etkili bir eğitimin gerçekleşmesinde sınıf öğretmeninin rolü büyüktür. Sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntem ve teknikleri hakkındaki bilgisi, öğretim yöntem ve tekniklerini etkin kullanma konusundaki yeterliliği, anlamlı ve etkili öğrenmeler gerçekleştirmesi bakımından oldukça önemlidir (Şahin ve Ulucan, 2023). Gözel (2022), eğitim öğretim sürecinde sınıf öğretmenlerinin teknolojiyi kullanmasının verimlilik ve kalite durumunu arttıracak varsayımından yola çıkarak bilgi teknoloji kullanım yeterliliklerinin üst düzeyde olması gerektiğini söylemiştir.

Soby (2008), dijital dünyayı uçsuz bucaksız okyanusa benzetmiş ve öğrencilerin bu okyanusta can simidi olmaksızın fırtınaya yakalanmamasının mümkün olmadığını söylemiştir. Ona göre öğrencilere dijital dünyayı keşfederken rehberlik edecek öğretmenlere ihtiyaç vardır (Soby, 2008). Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin kendi performanslarının farkına varmaları ve kendilerini geliştirmek için neler yapabilecekleri konusunda yol göstermesi açısından önemli bir çalışma olacağı düşünülmüş, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik durumları belirlenmiş ve bu durumlar belirli değişkenler doğrultusunda incelenmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

- Araştırmacı tarafından uygulanan ölçeğe, katılımcı öğretmenlerin içten ve tarafsız cevap verdiği varsayılmıştır.

- Araştırmanın örnekleminin, sayısal nicelik olarak evreni temsil edecek nitelikte olduğu varsayılmıştır.

4. SINIRLILIKLAR

Araştırma;

- 2021-2022 eğitim öğretim yılı ile,

- Afyonkarahisar iline bağlı okullarda görevli 275 sınıf öğretmeni ile,

- Redecker (2017)' in geliştirdiği Toker, Akgün, Cömert ve Edip (2021) tarafından Türkiye şartlarına uyarlama yapılmış olan “Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilik Ölçeği” ile sınırlıdır.

5. TANIMLAR

Yeterlilik: Bireyin belirli ölçütlere göre edindiği öğrenme kazanımlarını bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma sürecinin sonunda ilgili kurum tarafından tanınan resmî belgedir (tyç.gov.tr).

Dijital Yeterlilik: Bireylerin farklı dijital ortamlarda bulunan bilgiye erişim sağlama, bilgiyi anlama ve kullanabilmesi için gösterdiği tüm bilgi beceri ve tutumlardır (Lankshear ve Knobel, 2008).

Dijital Okuryazarlık: Dijital araç ve kaynakları uygun biçimde kullanma, uyum sağlama, yönetme, değerlendirme, iletişim kurma ve sosyal davranışlarda bulunma farkındalığı gösterme tutumu ve yeteneğidir (Martin, 2005).



BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi bağlamında araştırmaya yönelik literatür taraması ile yurtiçi ve yurtdışındaki yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

1. YETERLİLİK

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün tanımına göre yeterlilik, bir iş için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumlara sahip olabilmektir (ÖYGM, 2017).

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyumlu olacak şekilde tasarlanmış; ilk, orta ve yükseköğretim dahil tüm öğrenme ortamlarında ve farklı seviyelerde tüm yetkinlikleri kapsamaktadır (tyç.gov.tr).

TYÇ içeriğinde hayat boyu öğrenme kapsamında kazanılması beklenen sekiz anahtar yetkinlik belirlenmiştir. Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyinin 18/12/2006 tarihli ve 2006/962/EC sayılı “Hayat Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yetkinlikler” Hakkındaki Tavsiye Kararının ekinde “Hayat Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yetkinlikler Avrupa Referans Çerçevesi” yer almaktadır. Bu çerçevede belirlenen sekiz anahtar yetkinlik şöyle sıralanmıştır; anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, inisiyatif alma ve girişimcilik, matematiksel yetkinlik ve bilim-teknolojide temel yetkinlikler, kültürel farkındalık ve ifade, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler son olarak kültürel farkındalık ve ifade yetkinlikleridir.

Yeterlik bireyin kendisine yetebilecek düzeyde gerekli bilgi, beceri ve performansa sahip olmasıdır. Öz yeterlik ise bireyin belli bir işe ya da çalışmaya başlamadan önce “bu işi becerebilir miyim?”, “bu işi başarabilir miyim?” gibi sorulara verdikleri olumlu yanıtlardır. Kendini o konuda yeterli ve bilgili görüyorsa öz yeterlik o bireyde yüksektir (Kurt, 2012).

2. DİJİTAL YETERLİLİK

2.1. DİJİTAL YETERLİLİK NEDİR?

Dijital yeterlilik, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu olacak biçimde hazırlanan ve 2016 yılında hayatımızda yer almaya başlayan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi hayat boyu öğrenme kapsamında bulunan sekiz anahtar yeterlilikten biridir. Kavram alanyazında dijital okuryazarlık ve dijital beceri kavramlarıyla

örtüşürülmektedir (Ala-Mutka, 2021; Petterson, 2018; SanchezCaballe, 2020; Spante, 2018’ den akt. Bozkurt, Hamutoğlu, Liman Kaban, Taşçı ve Aykul, 2021:47).

Dijital yeterlik kavramını, Binay Eyuboğlu ve Karaoğlu Yılmaz (2018), bilginin ve teknolojinin eleştirel ve etkin şekilde kullanılmasını kapsar biçiminde açıklarken Amhag, Hellström ve Stigmar (2019), interneti ve dijital teknolojiyi eğitici ve eleştirel bir yaklaşımla kullanmak için farklı dijital cihazları ve yazılımlarını yönetmeyi ve takip etmeyi içerir biçiminde açıklamışlardır. TYÇ ’de dijital yeterlilik tanımı “iş, günlük yaşam ve iletişim için bilgi toplumu teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yeterlilik, bilgi iletişim teknolojisi içinde bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir (tyç.gov.tr)” şeklindedir.

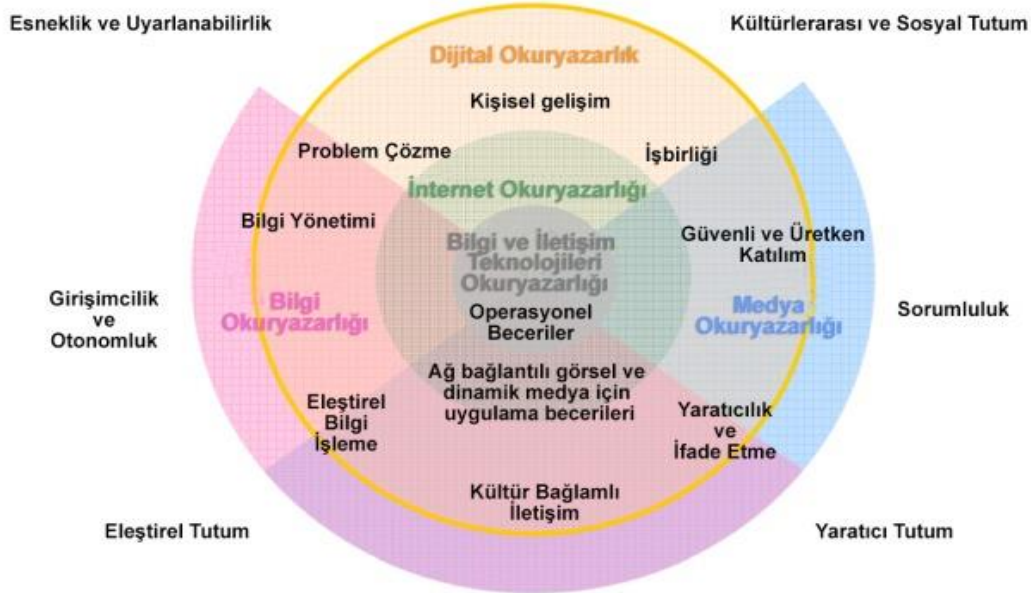
Ferrari, Punie ve Redecker (2012), dijital yeterlilikleri tanımlarken “bilgi, beceri ve tutumlardan oluşan bir bütün” olarak ele almışlardır. Ilomaki, Paavola, Lakkala ve Kantosalo (2016) ise dijital yeterlilikler için, bilgi-iletişim teknolojileri ve dijital araçlarla belirli görevleri gerçekleştirmek, problem çözmek, iletişim kurmak, bilgiyi yönetmek, iş birliği yapmak ve içerik geliştirip paylaşım yapma dijital becerilerinin gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Tomte (2013) ise dijital yeterliliklerin teknik beceriler ile sınırlı olmadığını, dijital teknolojiler aracılığıyla düşünme, davranma, öğrenme ve öğretme gibi bilgiler, beceriler ve yetkinlik alanındaki davranışları da kapsadığını belirtmiştir. Martin (2005), dijital yeterliliği, dijital araçların ve olanakların kaynaklara uygun bir biçimde erişim ve uyum sağlama, kaynakları tanımlama, yönetme, değerlendirme, edinilen bilgiyi uygun biçimde yapılandırma, medya ifadeleri oluşturma, iletişim sağlama, sosyal davranışlarda bulunma ve süreci yansıtmaya farkındalığında bulunma durumu şeklinde tanımlamaktadır. Araştırmalarda görüldüğü gibi dijital yeterliliğin farklı tanımları bulunmakta olup Howell (2012), “bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim süreçlerinde nasıl kullanılabileceği ile ilgili bir kavram” olduğu şeklinde özetlemiştir.

Bireyler tek boyutluluktan sıyrılıp sahip oldukları kaynak, araç ve imkânların çok boyutluluğundan yararlanmalıdır. Örneğin, bilgisayarın sadece internete girmekten ibaret olduğu veya telefonun sadece arama amaçlı kullanıldığını düşünmek günümüzün dijital dünyasında bir yetersizliktir. Günümüzde teknolojinin gelişimi ile eşyaların ortak özelliklerde kullanılabilir olması ve nerdeyse tümünde bulunan internet erişimi,

insanların dijital yetersizlik endişesine sürüklenmesini kaçınılmaz kılmaktadır (Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018).

Dijital teknolojilerin kullanımı hayatımızın tüm alanlarında gün geçtikçe artış gösterirken toplumların düzenlerinde de birtakım yenilenmeleri beraberinde getirmektedir. Örneğin; eski zamanlarda bilgiye ansiklopedi, kitap ve dergilerden ulaşım sağlarken teknolojinin hayatımızda yer edinmesiyle bilgiye dijital kaynaklardan ulaşım sağlanmaya başlamıştır (Ala-Mutka, 2011). Çalışmasında “Farklılaşan ve Kesişen Noktalarıyla Dijital Yeterlilik Haritası” hazırlayan Ala-Mutka’ nın yeterlilik alanlarının ilişkisini göstermiş olduğu harita Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Farklılaşan ve Kesişen Noktalarıyla Dijital Yeterlilik Haritası



Kaynak: Ala-Mutka, 2011; Bozkurt vd., 2021; Reisoğlu ve Çebi, 2020.

Ala Mutka (2011), “kavramların farklı yorumları, farklı dijital yeterlilik alanlarıyla ilgili olarak tam örtüşme hakkında genel bir anlaşılmaya varmayı imkânsız kılar” cümlesinde Şekil 1 de yer alan yeterlilik alanlarının birbiriyle olan ilişkisinden kaynaklı olarak açıklama yapmıştır. Yeterliliklerin birbiri ile olan ilişkileri doğrultusunda bireyler var olan teknolojileri kullanım amaçlarına göre şekillendirip hayatlarına entegre etmeye devam etmektedir (Aslan, 2019). Şekil 1 de yer alan okuryazarlık türlerine ait detaylı bilgilere ise aşağıda değinilmiştir.

Dijital Okuryazarlık

Ortak Bilgi Sistemleri Komitesi (JISC), “bireyin dijital toplumda yaşamak, öğrenmek ve çalışmak için uygun olan özellikleri” olarak tanımladığı dijital okuryazarlık, işlevsel bilgi iletişim teknolojilerinin geliştirilerek daha zengin bir davranış, uygulama ve kimlik setini ifade etmektedir biçiminde ifade edilmiştir (JISC, 2019). Dijital okuryazarlığın anlamı değişimler gösterdiğinden dijital okuryazarlıklar da farklılaşmaktadır (Korkmaz, 2020).

Ng (2011), araştırmasında bireyin yüz yüze iletişim kuruyormuşçasına saygılı ve uygun bir dil kullanarak yanlış yorumlama ve anlaşılardan kaçınmaya, kişisel verileri olabildiğince özel tutmaya, kendi güvenliği ve gizliliğini korumaya çalışması ayrıca olumsuz bir durumla ilgili nasıl bir yol izlemesi gerektiğini bilen bireylerin dijital okuryazar birey olduğunu ifade etmektedir.

Dijital alanda, dijital okuryazarlık en geniş kavramdır ve orijinal olarak tanımlandığı şekliyle farklı formatlardaki bilgiyi kullanma ve anlama becerisidir (Gilster, 1997). Diğer kavramların ana yönlerini ve dijital araçları kişisel görevler ve gelişim için sorumlu ve etkili bir şekilde kullanmaya, insan ağlarından yararlanmaya yönelik daha fazla yönü içerir (Ala-Mutka, 2011).

İnternet Okuryazarlığı

Çubukcu ve Bayzan (2013), doğru internet kullanımı, bilgi edinme çabası, doğru olduğundan emin olunan bilgilerin paylaşımı ve doğru bir öğrenme-öğretme süreci gerçekleştirme aşaması biçiminde tanımlama yapmıştır. Doğru bilgi etkileşiminin gerçekleşmemesi durumunda içerik, temas ve ticari risklerin oluşumuna sebebiyet verilebilir (Çubukcu ve Bayzan, 2013).

Türkiye’ de bilinçli, güvenli ve etkin internet kullanımına ilişkin Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BİT) tarafından önemli çalışmalar yürütülmektedir. BİT Türkiye’nin farklı noktalarında farklı özellikte katılımcılara eğitim seminerleri vermekte, kitapçık, broşür, afiş ve benzer çalışmalarla bilgilendirme çalışmaları gerçekleştirmektedir. Ayrıca güvenli internet kullanımına yönelik yayın yapan ilk internet siteleri olan Güvenli Web ve Güvenli Çocuk Web portallarını da hizmete açmıştır.

Bilgi Okuryazarlığı

İlk defa Paul Zurkowski tarafından 1974 yılında kullanılan kavramı Zurkowski, “bireylerin işleri gerekçesiyle bilgi kaynaklarının kullanılması” biçiminde tanımlamıştır.

Kurbanoglu’na (2001) göre ise “bilgi okuryazarı birey olabilmenin temelinde yaşam boyu öğrenme etkindir yani bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanabilmek için bilgi okuryazarlığı kavramı önemlidir.” Doyle (1994) bilgi okuryazarı birey olabilmek için sahip olunması gereken nitelikleri şu şekilde açıklamıştır (Doyle 1994. akt. Kızılaslan, 2007):

- Doğru ve tam bilginin karar verme sürecinin temelini oluşturmaktadır.
- Bilgi ihtiyacının farkına varır.
- Bilgi ihtiyaçlarına bağlı olarak soruları formüle eder.
- Var olan bilgi kaynaklarını belirler.
- Kaynaklar içerisinde doğru bilgiye ulaşma yollarını geliştirir.
- Teknolojiyi kullanarak bilgiye farklı kanallardan erişebilir.
- Bilgi değerlendirmelerini yapabilir.
- Uygulamada kullanmak için bilgiyi düzenler.
- Yeni öğrendiği bilgileri eski bilgileri ile organize eder.
- Bilgiyi sorunların özüne inerek eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini kullanır (Doyle, 1994).

Medya Okuryazarlığı

Gürcan (2011), yazılı veya yazısız farklı kanallar (gazete, dergi, reklam, televizyon, sinema) yardımıyla verilen mesajların anlaşılması, çözümlenmesi ve değerlendirilme yapılabilmesi yeteneğinin medya okuryazarlığı olduğunu ifade etmiştir. Keller ve Share (2005) ise “bireylerin medya içerikleri ile ilgili analizler yapmaları, medyayı doğru ve yerinde kullanmaları, medya içeriklerini değerlendirmeleri, toplumu etkileyen olası durumları belirlemeleri, insanların medyayı nasıl kullandıkları ile ilgili araştırma yapmaya ve alternatifler oluşturmaya yönlendirme çalışmalarını” medya okuryazarlığı olarak tanımlamıştır (Keller ve Share, 2005).

Kültür Bağlamlı İletişim

ABD'li blog yazarlarının blog yazma nedenleri incelendiğinde katılımcıların %77'si yaratıcı ifade, %76'sı kişisel deneyimleri paylaşma ve %64'ü pratik bilgileri paylaşma olarak belirtmişlerdir. İnternet ve çeşitli sosyal platformlar insanların kişisel ifadelerini paylaşmaları ve isterlerse izleyicilerle etkileşimde bulunmaları paylaşım yapabilmeleri için yeni bir aşama sağlar (Lenhart ve Fox, 2006).

Ayrıca, bilginin geliştirildiği ve değiş tokuş edildiği çeşitli topluluklar ve ağlar, öğrenmeye başlamasalar bile, insanlara kişisel faaliyetlerinin bir parçası olarak gayri resmi ve yaygın öğrenme sağlar (Ala-Mutka, 2008, 2010). Çalışanlar ve profesyoneller, internet tabanlı uygulama toplulukları aracılığıyla tüm dünyadaki diğer profesyonellerle görevleri desteklemek ve bilgi geliştirmek için yeni ve etkili bir araca sahiptir. İşçiler ve profesyoneller, internet tabanlı uygulama toplulukları aracılığıyla dünyanın her yerindeki diğer profesyonellerle görevleri desteklemek ve bilgi geliştirmek için yeni ve etkili bir araca sahiptir (Ala Mutka, 2011).

Tüm okuryazarlık becerilerinin birbiri ile bağlantılı olduğu gerçeği çalışmalarda da görüldüğü gibi dijital yeterliliklerin edinilmesinde salt teknik bilgi verilmesinin yeterli olmayacağını söyleyen Haugerud (2011), etkili sonuçların elde edilmesi için öğrenme öğretme sürecine nasıl ve ne amaçla uyarlanabileceğinin de açıklanması gerektiğini belirtmektedir. Araştırma, yeni öğretim olanaklarının sağlanmasında sadece teknik yeterliliğin yeterli olmadığını, öğrenme bağlamında teknolojinin kullanımına ilişkin teknik bilgi ve bilgi arasında bir boşluk olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Hall, Atkins ve Fraser (2014), dijital yeterlilik çerçevesi geliştirmişler ve bu çerçevede dört tema belirlemişlerdir. Bu temalar bulma, değerlendirme ve organize etme; oluşturma ve paylaşma, iletişim, iş birliği ve katılım ile e-güvenlik ve son olarak çevrimiçi kimlik şeklindedir. Mevcut dijital okuryazarlık çerçevelerinin eleştirisinin uygulayıcılar için bir öz değerlendirme çerçevesinin geliştirilmesini nasıl sağladığını gösterme amacıyla hazırlanan makalede DigiLit Leicester Projesi (Dijital Leicester)'ne de değinmişlerdir. Dijital okuryazarlığın şehir çapında gelişimini desteklemek için Leicester Belediye Meclisi ve De Montfort Üniversitesi (DMU) arasında bir bilgi alışverişi ortaklığı olan DigiLit Leicester Projesi, DMU'nun Teknoloji Yoluyla Öğrenmeyi Geliştirme Merkezi (CELT 2014) ile Belediye Meclisinin Çocuk Sermayesi ekibi arasında dijital uygulama ve değerlendirme konusundaki uzmanlık alışverişine

dayanıyordu. Ortaklık, şehir genelinde değişimi destekleyecek anlamlı bir eğitim geliştirme altyapısı oluşturmak için projeden ilgili eğitim çıktılarını yaratmayı ve iki kamu sektörü organına aktarmayı amaçlıyordu. Söz konusu dijital okuryazarlığın artırılabilmesi için öğretmenlerin, okulların ve belediyenin inovasyona katılımını sağlayacak bir altyapının alabileceği biçimdi. Projenin pedagojik uygulamaya gömülü bir öz-değerlendirme çerçevesi katkısı önemlidir, çünkü bu, profesyonel uygulamayı etkilemek için eğitimcilerle ortaklaşa duyarlı bir altyapının geliştirilebileceğini ve sunulabileceğini gösterir (Hall vd. 2014).

European Commission (EU) tarafından hazırlanmış olan DigCompEdu eğitimciler için hazırlanan “Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilikler Çerçevesi” ile altı başlık altında yirmi iki beceri belirlemiş ve belirlemelerinde teknolojilerin eğitim süreçlerinde nasıl kullanılabileceğini de odaklanarak sadece teknik beceriler ile sınırlı kalmamıştır. Bu araç, dijital medyayı eğitim bağlamında kullanırken güçlü ve zayıf yönleriniz üzerine düşünmenizi sağlamalıdır (Redecker, 2017).

Şekil 2 Temel Altı Dijital Yeterlilik Alanı

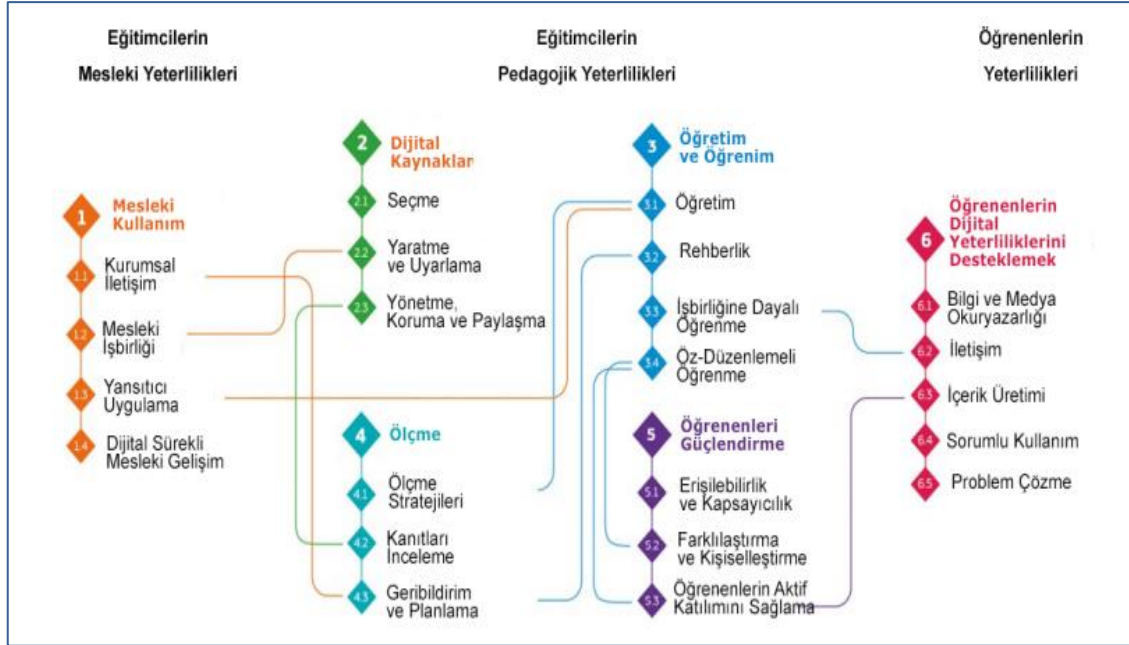


Kaynak: Redecker, 2017; Bozkurt vd., 2021.

Redecker (2017) tarafından hazırlanmış olan çerçevede eğitimcilere yönelik mesleki ve pedagojik yeterliliklerinin yanında öğrenen yeterliliklere de odaklanılması,

süreç boyunca teknoloji kullanımından çok ilgili yeterlilik alanının kullanılacağı bağlamlara odaklanılması bakımından ilgi çekici bir çalışmadır (Bozkurt, vd. 2021).

Şekil 3. EU DigCompEdu Yetkinlikleri ve Bağlantıları



Kaynak: Redecker, 2017; Bozkurt vd. 2021.

Farklı çalışmalarda görüldüğü gibi dijital yeterlilik, dijital yetkinlik, dijital okuryazarlık gibi terimler yakın olarak kabul edilmekle birlikte Helsper'in (2008) belirttiği gibi, sürekli gelişen teknolojik, kültürel ve toplumsal ortamlar, dijital teknolojilerin kişisel ve profesyonel faaliyetlerde ne, ne zaman ve nasıl kullanıldığını yeniden tanımladığı için tekil bir tanıma ulaşmak zordur.

3. EĞİTİMDE DİJİTAL YETERLİLİĞİN ÖNEMİ

Dijitalleşme ve dijital dönüşüm, tarım, ekonomi, sağlık, turizm gibi farklı alanların yanında eğitim alanında da yer edinmiştir. Eğitim alanında gerçekleşen dönüşüm sürecinin faydalı olmasında ise öğretmen ve eğitimcilerin görevi büyüktür. Eğitimcilerin edinmiş oldukları beceriler öğrenme ve öğretme süreci içinde eğitimin niteliğini belirleyen önemli unsurlardandır. Günümüz dijital dönüşüm çağında eğitimcilerin dijital yeterliliklere yönelik bilgi beceri ve tutumlara sahip olması ayrıca dijital teknolojilerin de eğitim sürecinde uygulanmasının doğru ve etkili biçimde gerçekleştirilmesi önemli hale gelmiştir (Fidan ve Cura Yeleğen, 2022). UNESCO (2011), eğitimde öğretmenlerin rolünden bahsederken “öğrencilerin etkili vatandaş ve işgücü üyeleri olmalarını sağlamak için bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak

işbirlikçi, problem çözücü ve yaratıcı öğrenenler olmalarına yardımcı olmalıdır” ifadelerinde bulunmuştur.

Öğretmenler öğrencilerinin dijital kimlik kazanmaları ve dijital okuryazar birey olmalarının anahtarını ellerinde tutmaktadır. Fakat bu anahtarı ellerinde tutabilmeleri için gerekli niteliklere sahip olmaları gerekmektedir (Kaya Özgül, vd. 2023). Bu kapsamda ISTE, öğretmenlerde bulunması gereken becerileri teknolojik okuryazarlık, teknolojiyi derse entegre etme, öğrencileri teknoloji kullanımına teşvik etme, öğrenme gerçekleştirilecek ortamı teknolojik gelişmelere uygun biçimde tasarlama, meslektaşlarıyla işbirliği sağlayabilme şeklinde sıralamıştır (ISTE, 2017).

Uluslararası çalışmaların yanı sıra Türkiye’de de Eğitim Bilişim Ağı (EBA), Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH), Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm (YÖK, 2019) girişimleri ile eğitimcilerin teknolojiyi derslerinde kullanımlarının artırılması amaçlanmıştır. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri (MEB 2006, 2017), Öğretmen Strateji Belgesi (MEB, 2017) ve Vizyon 2023 (MEB, 2018) raporlarında da öğretmenlerin teknolojik okuryazar olmasına yönelik bilgi ve beceri konularına odaklanılmıştır. Türkiye’nin Avrupa Birliği Vizyonu kapsamında ulusal düzeyde yeterliliklerin sınıflandırılması amacıyla Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) hazırlanmış, AB destekli e-Twinning, Avrupa Okul Ağı (Europen schoolnet) gibi projelerle de öğretmenlerin yeterliliklerini destekleyici faaliyetler sunulmuştur.

2009-2013 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi’nde Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)’nin, oluşumu için MEB, YÖK, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK)’nin ortak çalışmaları ile oluşturulması ve yeterlilik esaslarının belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Belgede konu edinilen alanlar mesleki yeterlilik sisteminin uygulanabilir hale getirilmesi ile öğretim programları arasında geçişlerin kolaylaştırılması TYÇ uygulanması aşamalarıyla bağlantılıdır. 2014-2018 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi, 2009-2013 döneminde temelleri atılan çalışmaların ulusal ve uluslararası yaklaşımlara bağlantılı olarak sistematik bir yapı haline getirilmesi hedeflenmiştir. Nitekim 2008 yılında kuruluşunu tamamlayan Mesleki Yeterlilik Kurumu’nun aktif bir biçimde faaliyete geçmesiyle TYÇ hazırlanması gündeme alınmıştır (tyç.gov.tr).

Bilginin çoğalması, insanların yaşam boyu eğitim alma ve içinde bulundukları toplumda oluşan her türlü değişime açık olmalarını gerekli hale getirmektedir (Güleç,

Çelik ve Demirhan, 2012). Yaşam boyu devam eden öğrenme ve öğretme sürecinde en önemli öğeler öğretmen ve teknolojiyken (Kurtde Fidan, 2008), teknolojinin hızlı gelişimi ile de eğitim ve birçok alanda meydana gelen değişimlerle birlikte bireylerin sadece okulda edindikleri bilgilerle mesleğini etkili bir şekilde devam ettirmesi imkânsız hale gelmiştir. Değişimler sonucunda yaşamımız sürecinde ortaya çıkabilecek olan yeni ihtiyaçların karşılanması amacıyla Yaşam Boyu Öğrenme (YBÖ) kavramı oluşturulmuştur (Ayra, Kösteröğlu ve Çelen, 2016). YBÖ' nin amacını Berberoğlu (2010), bireylerin gelişen topluma uyum sağlayarak yaşamlarını kontrollü bir biçimde devam ettirebilmeleri için yaşamın tüm basamaklarında etkin katılımın sağlanması gerektiği şeklinde açıklamıştır. YBÖ' nün uygulanabilir olması için YBÖ becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Avrupa komisyonu tarafından bu amaçla sekiz temel yeterlilik alanı belirlenmiştir. Bu yeterlilikler; anadilde iletişim becerileri, yabancı dillerde iletişim becerileri, matematik ve fen/teknoloji yeterliliği, dijital yeterlilik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yeterlilikler, girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifadelendirmedir (Avrupa Komisyonu, 2007).

YBÖ, bilgiye erişebilen, doğru kullanabilen, yaratıcı ve eleştirel düşünebilen bireyler olmalarını sağlamanın yanında nasıl öğrenmesi gerektiğini öğrenen bireyler olmalarını da sağlamaktadır. Bunları sağlayabilmek için eğitimin mimarı olan öğretmenlerin sahip olmaları gereken nitelikler daha önemli hale gelerek, gelişim ve değişime açık, yaşam boyu öğrenebilen bireyler olmaları beklenmektedir (Budak, 2009; Yılmaz, 2016).

Haseki (2015), öğretim görevlileri ile gerçekleştirdiği çalışmasında YBÖ' ye yönelik görüşleri ve bu görüşleri etkileyen faktörleri belirlemiş ve öğretim görevlilerinin yaşam boyu öğrenmeyi kişisel, mesleki ve toplumsal yönlerden önemli buldukları, bu alanda düzenlenen farklı uygulamalara katıldıklarını belirlemiştir. Bu gibi çalışmalardan hareketle öğretmenlerin değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlamaya çalışıp, aktif biçimde var olabilmek için kendi alanlarında gerçekleşen değişimleri yaşamları süresince takip etmeleri gereğinin farkında oldukları görülmüştür (Demirel, Sadi ve Dağyar, 2016). Gür Erdoğan, Güngören, Hamutoğlu, Kaya Uyanık ve Demirtaş (2019), yaptıkları araştırmada Web 2.0 araçlarını kullanma durumlarının katılımcılarda YBÖ eğilimleri ve dijital okuryazarlık düzeyi üzerinde etkisini araştırmış ve olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Bilgi doğanın sürekli değişim gösterdiği ve yenilenerek ilerlediği

günümüzde sürdürülebilir yaşam boyu öğrenme anlayışında dijital yeterliliklere sahip olmak gereklidir (Gür Erdoğan, vd.).

Öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin önemli olduğunu ifade eden araştırmacılardan Karakuş ve Ocak (2019), öğretmen adayları ile çalışma gerçekleştirmiş ve Z kuşağına eğitim verecek olan öğretmenlerin onların düzeyine hitap edecek biçimde dijital okuryazar olmalarının gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Sulak (2019) ise öğretmen, öğretmen adayları ve eğitim paydaşları ile dijital okuryazarlık becerilerinin belirlenmesi konusunda çalışma gerçekleştirmiş geliştirilecek olan eğitim programlarında, eğitimin kalitesi ve niteliği bakımından çağımızın dijital dünyasına adaptasyonunun gerekli olduğu, programların önemli olduğuna değinmiştir.

Uluslararası Eğitimde Teknoloji Derneği (ISTE), öğretmen adayları eğitimleri sürecinde; öğrencilerinin öğrenmelerini ve yaratıcılıklarını kolaylaştırıcı, ilham verici, öğrenme deneyimleri değerlendirmeleri kazanımları, dijital dünyada çalışma ve öğrenmeyi modelleme, dijital vatandaşlığa ve sorumluluğa teşvik etme ve modelleme, profesyonel gelişim ve liderlikle meşgul olma kazanımlarını edinmiş olmalıdır (ISTE). Eğitim fakültelerinden mezun olan kişilerin bireyleri çağdaş uygarlık düzeyine yetiştirecek bireyler olduğu düşünüldüğünde toplumun istediği özelliklerde birey olmaları gerekmektedir. Ezberci, kuru bilgilerle donanan, öğrendikleri bilgilerin nerelerde ve ne amaçla kullanıldığını bilmeyen öğrenciler yerine, bilgileri nerelerden ve nasıl elde edebileceğini bilen, eleştirel düşünme becerisine sahip öğrenciler yetiştirmek hedeflenmektedir (ISTE).

Ng (2012), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmasında, öğrencilerin genellikle yabancı teknolojileri kolaylıkla kullanabildiğini fakat eğitim amaçlı çevrimiçi araçların kullanımı konusunda çoğunun yetersiz kaldığını belirlemiştir. Gobel ve Kono (2013), benzer biçimde öğrencilerin dijital teknolojilere geniş erişimlerinin olduğunu fakat belirli teknolojilerin kullanımı sırasında yetersiz olduklarını ifade etmişlerdir. Günümüz dijital çağındaki değişimler sonucunda öğrenci ve öğretmen rollerinde de değişimler olmuştur (Kurt, 2012; Gözel, 2022; Şahin ve Ulucan, 2023). Değişimlere bağlı olarak eğitim-öğretim kurumlarının çağın gereklerine uygun olarak sürece uygun şekilde güncellenme durumları gerekli olmuştur.

3.1.SINIF ÖĞRETMENLERİ VE DİJİTAL YETERLİLİK

Gürbüztürk ve Genç (2004), öğretmeni “öğrenci olarak adlandırılan hammaddeyi öğrenme ve öğrenme becerisi ile işleyerek eğitim programlarının amaçları doğrultusunda gerçekleştiren kişi” şeklinde tanımlamıştır.

Bütün toplumlarda yaratıcı, üretken, problemleri çözebilen, eleştirel düşünebilen, kararlar alabilen, etkili bir şekilde iletişim kurabilen, yeniklere açık, evrensel değerlere sahip insan modeline duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır. Bu niteliklere sahip bireylerin yetişmesinde eğitime, dolayısı ile öğretmenlere büyük bir görev düşmektedir (Şahin ve Ulucan, 2023).

Günümüz öğretmenlerinin gelecek nesiller için sosyal medya becerileri, sanal uygulamalar, giyilebilir teknoloji ve artırılmış gerçeklik uygulamaları gibi dijital teknolojileri derslerinde kullanmaları öğrencilerin öğrenmeye açık olma özelliği sergilemeleri nedeniyle gerekli görülmektedir (All, 2019; Campbell ve Cameron, 2016 akt. Yılmaz, Aktürk ve Çapuk 2021). Öğrenme süreçlerinde teknoloji kullanımının önemli avantajlar sağladığını belirten Öçal ve Şimşek (2017), avantajları şöyle sıralamıştır; kolay biçimde öğrenme, öğrenme süresini azaltma, soyut yaşantıları somutlaştırma, öğrenim yaşantısını zenginleştirme.

Öğretmenlerin, mesleklerini başarılı bir şekilde yerine getirmelerinde etkili olan etmenlerden biri de yeterlik algılarıdır. Günümüzden kırk yıldan fazla bir zaman öncesinde Bandura (1977), öz yeterlilik kavramını ortaya atmış bu kavramın performans ve motivasyon üzerinde güçlü etkileri olduğunu belirtmiştir (Kurt, 2012).

İlköğretim kademesi diğer eğitim kademelerinin temelini oluşturmaktadır. İlköğretimde alınan eğitimin kalitesi öğrencilerin eğitim-öğretim hayatlarını büyük oranda etkilemektedir. Etkili bir eğitimin gerçekleşmesinde sınıf öğretmenin rolü büyüktür. Özellikle sınıf öğretmenlerinin derslerini işlerken kullandıkları yöntem ve teknikler derslerin öğrenciler tarafından anlaşılmasında ve dersin hedeflerine ulaşılmasında büyük önem taşımaktadır. Sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntem ve teknikleri hakkındaki bilgisi, öğretim yöntem ve tekniklerini aktif olarak kullanma konusundaki yeterliliği, etkili ve anlamlı öğrenmeler gerçekleştirmesi bakımından oldukça önemlidir (Şahin ve Ulucan, 2023).

Bireylerin öğrenmeleri sürecinde teknolojik imkânlarla donatılmış bir ortamda gereken nitelikleri sağlayabilmeleri için eğitime yön veren, bireylere rehberlik yapan,

öğrenme sürecinin anlamlı geçmesini sağlayan; öğrenmeyi işlevsel, verimli ve etkin kılan, teknolojik yenilikleri takip eden öğretmenlere ihtiyacın olduğu şüphesizdir. Öğretmenler bilgi teknolojilerini iyi yönetecek, öğrenci ve bilgi teknolojileri arasında bağlantının sağlanmasını gerçekleştirecektir. Bunu gerçekleştirebilmesi içinse öncelikle öğretmenin yeterliliğinin olması gerekmektedir (Gözel, 2022).

21. yüzyılda ortaya çıkan küreselleşme kavramı gelişim ve dönüşüm olarak açıklanmaktadır (Bozkurt, 2014b). Zaman ve mekân sınırlarının kalktığı, toplumların birbirine benzediği bir süreç olan küreselleşme sürecinde eğitim, sürekli öğrenme, bilgiyi bilme, bilgili olma, bilgiyi üretme ve bilgi ile yaşamayı sağlayan bir süreç halini almıştır. Bozkurt'a (2014) göre bireylerin bilgi toplumunda yaratıcı, sorgulayıcı, düşünen, üretebilen insanlar olmaları ve bireylerin gerek duyduğu bilginin doğrudan öğretilmesi değil bilgiye nasıl ulaşılacağına öğretilmesi gereklidir (Bozkurt, 2014b). Sınıf öğretmenleri, öğrencileri ilk şekillendiren, onları geleceğe yönlendiren ilk ve en önemli unsurdur. Bu anlamda teknolojiyi etkin kullanarak dijital içeriğe dayalı beceriler üreten sınıf öğretmenleri çağımız eğitim anlayışının önemli parçasıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2010 yılında hayata geçirdiği FATİH Projesi ile de öğretmenlerimiz ve öğrencilerimizin dijital içerikleri kullanması amaçlanmış dijitalleşme kavramı daha çok önem kazanmıştır.

Eğitim ortamlarında artan dijitalleşme öğrenme ve öğretme sürecine farklı boyutlar kazandırmıştır. Öğretmenler somut ve soyut teknoloji kaynakları ile derslerinde farklı teknikler kullanmakta, öğrenciler farklı kaynaklardan bilgiye ulaşma gibi çeşitli imkânlarla sahip olmaktadır. Bozkurt vd. (2021), araştırmalarında öğrenme sürecinde yer alan paydaşların sahip oldukları dijital yeterliliğin, okuryazarlık ve beceriler, dijital ortamlarda etkili, verimli ve ilgi çekici bir öğrenme – öğretme sürecinin tasarlanması üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Dijital yeterlilikler sadece yapılandırılmış eğitim düzeyinde kazanılması gereken bir kavram değil aynı zamanda yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek için de öğrenen ve öğreten açısından gerekli olan beceridir. Dijital okuryazarlık kazanmak tüm bireyler için gereklidir.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenen öğretmenlik eğitimi lisans programındaki dersler; Öğretmenlik Meslek Bilgisi (MB), Alan Eğitimi (AE), ve Genel Kültür (GK) dersleri olmak üzere üç gruptan oluşmakta olup MB dersleri %30-35; GK dersleri %15-20 ve AE dersleri %40-45 oranlarında yer almıştır. Bu şekilde bütün öğretmen yetiştirme lisans programları arasında çekirdek program oluşturulmuştur.

Yarıyıl ve kredi sistemlerinin uygulandığı programlarda, seçmeli dersler ve uygulama dersleri de mevcuttur.

Programlar incelendiğinde alan bilgisinin yanında alan eğitime, temel eğitim öğretmenlik programlarında ağırlık verildiği görülmektedir (YÖK). Bu lisans programlarının hedef öğrenci kitlesi göz önüne alındığında öğretim programları, daha çok temel beceri, tutum, değer kazandırma ve uyum sağlama üzerine yapılandırılmıştır. Sınıf Öğretmenliği Lisans Programına göre %35 Meslek Bilgisi, %19 Genel Kültür, %46 Alan Eğitimi derslerine yer verilmiştir. Bu dersler içinde teknoloji ile ilgili olarak haftalık 3 saat teorik kısımdan oluşan Bilişim Teknolojileri dersi, 2 saat teorik kısımdan oluşan Öğretim Teknolojileri dersi bulunmaktadır. Bilişim Teknolojileri dersinde “Bilişim teknolojileri ve bilgi-işlemsel düşünme; problem çözme kavramları ve yaklaşımları; algoritma ve akış şemaları; bilgisayar sistemleri; yazılım ve donanımla ilgili temel kavramlar; sunu programları; masaüstü yayıncılık; veri tabanı yönetim sistemleri; web tasarımı; eğitimde internet kullanımı; iletişim ve işbirliği teknolojileri; güvenli internet kullanımı; bilişim etiği ve telif hakları; bilgisayar ve internetin çocuklar/gençler üzerindeki etkileri” ve benzer konuları ele alınmaktadır. Öğretim Teknolojileri dersinde ise “eğitimde bilgi teknolojileri; öğretim süreci ve öğretim teknolojilerinin sınıflandırılması; öğretim teknolojilerine ilişkin kuramsal yaklaşımlar; öğrenme yaklaşımlarında yeni yönelimler, güncel okuryazarlıklar; araç ve materyal olarak öğretim teknolojileri; öğretim materyallerinin tasarımı; tematik öğretim materyali tasarlama; alana özgü nesne ambarı oluşturma, öğretim materyali değerlendirme ölçütleri” başlıklarına yer verilmektedir. Ayrıca Genel Kültür Seçmeli Dersleri içinde yer alan Medya Okuryazarlığı dersinde, “bilgi okuryazarlığı; internet ve sosyal medyanın bilinçli kullanımı; sosyal medyanın bireyler üzerindeki etkileri; bilgi yayma ve yanıltma gücü; haber yayma gücü; medya ve algı yönetimi; medya ve internete yönelik hukuki haklar ve sorumluluklar; telif hakkı; kişilik hakkı; bilgi gizliliği; gizlilik ihlali; medyada dil kullanımı; haberlerin değeri ve nitelik analizi; popüler kültür; medyada kadın ve erkek rolleri; tüketim kültürü ve reklamlar; ” konularına yer verilmektedir (YÖK, 2019).

Ülkemizde Sınıf Öğretmenliği Lisans derslerinde teknoloji ile bağlantılı ders sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Yine de yapılan bazı araştırmalar diğer bölümlere oranla Sınıf Öğretmeni adaylarının teknoloji konusunda daha fazla bilgi sahibi olduklarını göstermektedir (Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018).

ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme programlarının ortak noktaları şöyle belirlenmiştir: Öğretmenlerin lisansüstü eğitim alması esastır. Öğretmenlik eğitime kabul edimi özel koşullar ve belirli şartlarla yapılmaktadır. Öğrenim süreci boyunca en az bir yıl yoğun biçimde uygulama eğitimi gerçekleştirilmeli okul temelli etkinliklere yer verilmektedir. Stajlar ciddi bir sınavla değerlendirilmektedir. Öğretmenlik eğitiminin niteliği önemli olup doğrudan yaşantıya dayalı yöntem ve değerlendirmeler yapılmaktadır (Ataunal, 2000).

Çağdaş eğitimde öğretmen ve teknolojinin birbirini bütünlemesi, eğitim öğretimde kalitenin artmasına yardımcı olacaktır. Özellikle sınıf öğretmenlerinin çocuklar üzerinde bıraktığı etkiden dolayı kendilerini sürekli güncel tutmaları gerekmektedir. Davis (2003), öğretmen eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmanın, toplumun bilgi çağında gereksinim duyduğu insan nitelikleri ile donatılmasına yardımcı olacağını belirtmiştir. Özerbaş ve Kuralbayeva (2018), gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda bu düşüncüyü destekler nitelikte bulgulara ulaşmıştır. Türkiye ve Kazakistan'da eğitim gören 601 ilkokul ve ortaokul öğretmen adayı ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmada dijital okuryazarlık düzeylerini karşılaştırmışlar matematik ve sınıf öğretmeni adaylarının diğer öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde olduklarını tespit etmişlerdir. Araştırmacılar bu farkın sebebinin matematik ve sınıf öğretmenliği programlarında alınan derslerin çoğunun bilgisayar ortamında gerçekleşmesinden kaynaklı olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Dijital okuryazarlık bireylerin dijital araçları ve olanakları uygun bir biçimde tanımlama, yönetme, erişim sağlama, değerlendirme, yapılandırma, iletişim kurma, sosyal eylemlerde bulunma, tutum ve farkındalık geliştirme biçimlerinde tanımlanmakla birlikte yapılan araştırmalar öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinde aile ve öğretmen faktörünün önemini ortaya koymuş. Sınıf öğretmenleri ile dijital okuryazarlık, eğitim teknolojileri kullanımı, Web 2.0 uygulamaları kullanımı, 21. yüzyıl becerileri başlıkları ile dijital dünyaya yönelik yeterlilikleri, inançları, tutumları ve entegre edebilmelerine yönelik çalışmalar yapıldığı görülmüş. Okullarda gerekli teknoloji imkanları sağlandığında öğretmen ve öğrencilerin kendilerini geliştirmeye hazır olduklarını göstermiştir. Sınıf öğretmenleri eğitim aldıkları dönemde teknolojik imkânlardan yeterli düzeyde yararlandıklarında farklı uygulamalar gerçekleştirebilme potansiyeline sahip olabilirler. Ayrıca alanında uzman eğitimcilerin desteği de sürecin daha sağlıklı bir biçimde yürütülmesini sağlayabilir.

4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

4.1.YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Kayadelen (2023), çalışmasında Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Yeterliliklerinin Dijital Okuma Özyeterliliklerini Yordama durumunu incelemiştir. Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterliliklerinin ve dijital okuma özyeterliliklerinin çeşitli değişkenlere göre değişip değişmediğine bakılmıştır. 330 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin dijital okuma özyeterliliklerini yordamadığı sonucu bulunmuştur.

Çakmak (2023), beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki motivasyonlarının dijital yeterliliklerine etkisi ve belirlenen demografik özelliklerle birlikte incelenmesini amaçladığı çalışmayı Ankara ve Konya illerinde görevli 357 öğretmen ile gerçekleştirmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin dijital yeterlilikleri üzerinde yaş, okulun bulunduğu yer, mesleki hizmet süresi, öğretmenlik dışında çalışma ve gelir sahibi olma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuş cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin dijital yeterlilikleri ile mesleki motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan analize göre dijital yeterliliklerin veli ve öğrenciden kaynaklanan motivasyon arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki görülmüştür. Dijital yeterlilikler ile okul ortamından kaynaklanan motivasyon ve içsel motivasyon arasında anlamlı ilişki görülmemiştir.

Kılıç (2023), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin dijital materyal oluşturabilme öz yeterlilikleri, teknostres düzeyleri ve dijital yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 215 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik ölçeğinde cinsiyet, hizmet süresi ve öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin dijital materyal oluşturabilme öz yeterlilikleri ile dijital yeterlikleri arasında orta seviyede pozitif yönde anlamlı ilişki; öğretmenlerin dijital yeterlilikleri ile teknostres düzeyleri arasında orta seviyede negatif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Reisoğlu ve Hallaç Aksu (2023), dezavantajlı bölgelerde görevli öğretmenlerin eTwinning Proje deneyimleri ve kalite etiketi alma durumlarına göre dijital yeterlilik düzey ve seviyelerinin incelenmesini amaçlamışlardır. Analizlere göre öğretmenlerin eTwinning Proje deneyimine göre DigCompEdu alanlarında dijital yeterliliklerinin

arttığı, eTwinning proje deneyimine sahip öğretmenlerin “Bütünleştirici” ve “Uzman” seviyesinde, deneyime sahip olmayan öğretmenlerin ise “Kâşif” ve “Bütünleştirici” seviyelerinde oldukları belirlenmiştir.

Kaya Özgül, Aktaş ve Çetinkaya Özdemir (2023), çalışmalarında dijital okuryazarlık seviyelerinin farklı değişkenlere göre incelenmesini amaçlamışlardır. 191 sınıf öğretmeni ve 348 sınıf öğretmeni adayı ile gerçekleştirdikleri araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık seviyeleri sınıf öğretmeni adaylarına göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca erkek, genç, daha az kıdeme sahip, özel okulda görevli, lisansüstü eğitim alan ve kişisel bilgisayar veya tablete sahip olan öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Yılmaz ve Toker (2022), Covid-19 pandemi öncesinde MEB tarafından uygulanan EDYÖ’ni 2020-2021 öğretim yılında tekrar uygulamışlar ve öğretmenlerin dijital yeterlilikler konusundaki bilgi beceri durumlarındaki değişimi incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada yeterliliklerin pandemi öncesi döneme göre anlamlı derecede olumlu yönde gelişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fidan ve Cura Yeleğen (2022), 158 öğretmen ile çalışma gerçekleştirmiş ve öğretmenlerin dijital yeterliliklerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeylerinde cinsiyet, branş, kıdem, internet kullanım süresi, Web 2.0 araçlarının kullanımı değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuş fakat öğrenim düzeyi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kayaokay (2022), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin teknolojik yeterlilikleri ile yaşadıkları teknostres arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlamıştır. Çalışma Elâzığ İl Merkezindeki resmi ilkokullarda görevli 187’si kadın ve 103’ü erkek olmak üzere toplam 290 sınıf öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcı öğretmenlerin eğitim teknolojileri kullanım düzeyine yönelik görüşleri “katılıyorum”, teknostres düzeylerine ilişkin görüşleri ise “kısmen katılıyorum” düzeyindedir. Alt boyutlar ve değişkenler arasında ilişkilere göre, öğretmenlerin teknoloji kullanım bilgileri ve becerileri arttıkça teknostres seviyelerinin azaldığı, öğretmenlerin BIT kullanım yasalarına hâkim olması ve etik kurallar ile ilgili bilinç düzeyinin artmasının teknostres düzeyinin azaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Özbay (2022), uzaktan eğitim yöntemiyle ders anlatan öğretmenlerin dijital yeterlilikleri ve mesleki kaygılarının belirlenmesi, aralarındaki ilişki durumunun incelenmesi amacıyla Erzurum ilinde ortaokullarda görevli 169 öğretmen ile çalışmıştır. Çalışma sonuçlarına göre dijital yeterlilik ve mesleki kaygı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiş, mesleki kaygı ile yaş, cinsiyet, kıdem ve branş değişkenleri arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiş olup dijital yeterlilik ile yaş, kıdem, branş ve hizmetiçi eğitim değişkenleri bakımından anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca dijital yeterlilikleri düşük öğretmenlerin mesleki kaygılarının yüksek olduğu bulunmuştur. Kıdemli ve daha yaşlı öğretmenlerin genç öğretmenlere göre hizmetiçi eğitim almamış öğretmenlerin almış öğretmenlere göre dijital yeterliliklerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Süzer (2022), Kayseri’de görevli 368 öğretmen ile gerçekleştiği çalışmasında öğretmenlerin dijital yeterlilik seviyesinin çeşitli değişkenler ile ilişkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Öğretmenlerin dijital yeterlilik puanlarının ölçeğe göre Bütünleştirici seviyesinde olduğu, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre, lisansüstü eğitim görmüş olan öğretmenlerin lisans mezunu olanlara göre, büyükşehirde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin köydeki okullarda görev yapanlara göre yüksek olduğu, öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin yaş ile ilişkili olmadığı ancak öğretmenlerin sahip oldukları cihaz sayısı ile orta düzeyde ve pozitif yönde ilişkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gözel (2022), sınıf öğretmenlerinin bilgi teknolojileri kullanımı özyeterlilikleri ile teknolojik pedagojik içerik bilgileri arasındaki ilişkiyi aynı zamanda demografik özelliklerine göre bilgi teknolojileri kullanımı yeterlilikleri ile teknolojik pedagojik içerik bilgileri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Analizler sonucunda öğretmenlerin “Eğitimde Bilgi Teknolojilerini Kullanma Öz Yeterlikler Ölçeği” ve “Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Teknolojik Pedagojik İçerik Bilgisi Ölçeği” nden aldıkları puanların ortalamanın üzerinde bir değer aldığı ve cinsiyet, yaş, kıdem süresi, eğitim düzeyi değişkenlerine anlamlı seviyede farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin eğitimde bilgi teknolojilerini kullanımı öz yeterlikleri ile teknolojik ve pedagojik içerik bilgi düzeyleri arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Aksoy, Karabay ve Aksoy (2021), çalışmasında, sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlere bağlı olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmaya Türkiye'nin yedi bölgesindeki 41 ilde görevde olan 329 sınıf öğretmeni gönüllü katılım sağlamış olup veriler “Kişisel Bilgi Formu” ve “Dijital Okuryazarlık Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmenlerinin kendilerini yüksek bir seviyede dijital okuryazar olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Yaş değişkeni bulgularına göre yaş arttıkça okuryazarlık seviyesinin azaldığı, öğrenim düzeyi değişkeni bakımından lisansüstü eğitime sahip öğretmenlerin diğer öğrenim düzeyindeki öğretmenlere göre dijital okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca 21-25 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin dijital okuryazarlık seviyelerinin diğer kıdem durumlarına göre daha düşük bulunmuştur.

Demirdağ (2021), Ağrı il merkezinde görev yapmakta olan tüm branş öğretmenlerinden oluşan örnekleme öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile araştırma okuryazarlığı becerileri arasındaki ilişkiyi betimlemeyi amaçlamış verilerini “Dijital Okuryazarlık Ölçeği” ve “Araştırma Okuryazarlığı Ölçeği” ile toplamıştır. Araştırmada, dijital okuryazarlık ile araştırma okuryazarlığı becerisinin birbiri ile ilişkili olduğu, biri arttığında diğerinin de artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin ölçeğin toplamı ve alt boyutlarında cinsiyet, branş, yaş, bilgisayara sahip olma ve günlük internet kullanım sürelerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, araştırma okuryazarlık becerilerinin ise ölçeğin alt boyutlarında cinsiyet, öğrenim düzeyi ve bilgisayara sahip olma durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür.

Aktürk ve Delen (2020), öğretmenlerin teknoloji kabulleri ve öz yeterlik inançlarının belirlenmesi ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesini amaçladıkları çalışmalarında öğretmenlerin teknoloji kabulleri ve öz yeterlilik inançlarını bazı demografik değişkenlere göre de incelemişlerdir. Nicel yöntemlerden tarama modeline göre yürütülen araştırmanın verileri Konya il merkezinde çeşitli okullarda görevli öğretmenlerden toplanmıştır. Verilerin analizi sonucunda katılımcıların teknolojiyi Kabul düzeyleri ile akademik, sosyal, mesleki ve entelektüel öz yeterlilik inançları yüksek bulunmuştur. Ayrıca öğretmenlerin teknoloji Kabul düzeyleri ile mesleki, akademik, entelektüel ve sosyal öz yeterlilik inançları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur.

Özbek (2020), sınıf öğretmenlerinin dijital içerik ve teknoloji kullanma becerilerinin değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemeyi amaçlamıştır. Denizli ilindeki 128 sınıf öğretmeniyle çalıştığı araştırma sonuçlarına göre

katılımcıların dijital içerik ve teknolojiyi kullanma becerilerinin iyi ve yeterli düzeyde olduğu, meslektaşlarına öncülük edebilecek durumda oldukları belirlenmiştir. Katılımcıların dijital içerik ve teknolojiyi kullanma becerileri ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin genel olarak yüksek olduğu ve en yüksek katılımın “Öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırma ve yaratıcılıklarını teşvik etme” alt boyutu olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Korkmaz (2020), karma yöntem kullanarak sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık yeterliliklerini çeşitli değişkenlere göre belirlemek amacıyla Eskişehir de gerçekleştirdiği araştırmanın nicel boyutunda 733 sınıf öğretmeni ile nitel boyutunda ise yapılandırılmış görüşme formuna cevap vermeyi kabul eden 7 sınıf öğretmeni ile çalışmıştır. Araştırmanın bulgularına göre dijital okuryazarlıklarını Çok Yeterli olarak algıladıkları dijital okuryazarlık seviyelerinin yaş, öğrenim durumu, cinsiyet, kıdem, kişisel bilgisayara sahip olma, sürekli internet bağlantısına sahip olma, eğitim uygulamaları ve aldıkları eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Fakat öğretmenlerin okuttukları sınıf düzeyinin dijital okuryazarlık seviyeleri üzerinde farklılık olmadığı sonucu bulunmuştur.

Arslan (2019), çalışmasında ilkokullar ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesini amaçladığı çalışma kesitsel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın katılımcıları 2018-2019 öğretim yılında Üsküdar ve Şişli ilçelerinde ilkokul ve ortaokullarda görevli 345 öğretmenden oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak Hamutoğlu, Güngören, Uyanık ve Erdoğan (2017) tarafından uyarlanan “Dijital Okuryazarlık Ölçeği” ve “kişisel bilgi formu” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre dijital okuryazarlık seviyeleri, eğitim durumları ve cinsiyet değişkenlerine göre tüm faktörlerde farklılık göstermezken branş, internette geçirile süre, kişisel bilgisayara sahip olma değişkenlerine göre tüm faktörlerde anlamlı farklılık göstermektedir.

Güneş ve Buluç (2017), sınıf öğretmenlerinin teknoloji kullanımları ve öz yeterlilik inançları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Ankara il ve ilçelerinde görevli olan 519 sınıf öğretmenini örneklem olarak belirlemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin teknoloji kullanımlarının cinsiyet, kıdem, öğrenim düzeyi değişkenleri arasında anlamlı farklılık göstermediği; öz yeterlilik inançları ile öğrenim düzeyi ve cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Öksüz, Güven Demir ve İci (2016), öğretmenlerin dijital okuryazarlık kavramına ilişkin metaforlarının incelenmesine ilişkin gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin dijital okuryazarlık kavramı ile ilgili metaforlarının neler olduğunu ve farklı düzey seviyelerinde öğretmenlik yapanlar arasında kavramla ilgili metafor farklılıklarının neler olduğunu araştırmışlardır. Çalışmaya 34 ilkokul ve ortaokul öğretmeni katılım sağlamış ve elde edilen verilere göre öğretmenlerin dijital okuryazarlık kavramına ilişkin 32 farklı metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Belirlenen metaforlar bilgi okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı ve sosyo-duygusal okuryazarlık olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Öğretmenler dijital okuryazarlık kavramına ilişkin metaforların çoğunluğunu bilgi okuryazarlığı kategorisinde değerlendirmişler dijital okuryazarlık kavramını, bilgiyi anlama, analiz etme değerlendirmeyeyle daha çok ilişkilendirdikleri ancak dijital okuryazarlık kapsamını tam olarak bilmedikleri görülmüştür.

Yurt içindeki çalışmalara bakıldığında derslerde materyal kullanımı ve eğitimde teknoloji kullanımı ile ilgili öğretmen tutumlarının ve uygulamalarının ele alındığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin dijital yeterlilikleri, eğitimde teknoloji kullanımı ve 21. yy. becerilerinin çeşitli değişkenler bakımından incelendiği çalışmaların yer aldığı belirlenmiştir.

4.2.YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Garcia Delgado, Rodriguez Cano, Delgado Benito ve Lozano Alvares (2023), öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeylerini değerlendirmeyi amaçladığı çalışmasında İspanya'nın farklı konumlarından 101 öğretmene anket uygulamıştır. Öğretmenlerin %38'inin kendilerini B1(Bütünleştirici), %25'inin B2(Uzman), %13'ünün C1(Lider) ve %4 ü ise C2(Öncü) seviyesinde gördüğü belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre kadınlar erkeklerden daha yüksek puanlar almışlardır. İlkokul öğretmenlerinin B1(Bütünleştirici) seviyesinde olduğu belirlenmiştir.

Dias Trindade, Moreira ve Ferreira (2021), Portekiz'de 434 ilkokul ve ortaokul öğretmeniyle çalışmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler “Bütünleştirici(B1)” seviyesinde yeterliliğe sahiptir. Mesleki katılım ortalamalarının yüksek olduğu diğer maddelerin zayıf puanlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş değişkenine yönelik olarak 40 yaşından daha genç öğretmenlerin daha yüksek sonuçlar aldığı bulgularına ulaşılmıştır.

Lucas, Bem-Haja, Siddiq, Moreira ve Redecker (2020), Portekizli öğretmenlerin dijital yeterliliğini ölçmeyi ve bunun kişisel ve bağlamsal faktörlerle ilişkisini, hangisinin dijital yeterliliğin güçlü yordayıcısı olduğunu incelemeyi amaçlamışlardır. 1071 öğretmen ile gerçekleştirilen çalışma sonuçlarına göre kişisel faktörlerin bağlamsal faktörlere göre daha yaygın ve ayrıca daha güçlü olduğu cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre farklılıklar bulunduğunu göstermiştir. Ayrıca öğretme ve öğrenme için kullanılan araç sayısı öğretmenlerin dijital yeterliliğinin en güçlü yordayıcısı olarak bulunmuştur.

Nocar, Dofkova, Papaz ve Laitochova (2019), araştırmalarında Çekya’da 35 sınıf öğretmeni ile çalışma yürüterek öğretmenlerin dijital yeterliliklerini incelemişler ve öğrencilerin dijital okuryazarlığının gelişiminde öğretmenlerin hazırbulunuşluk durumlarındaki eksiklikleri tespit etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre katılım sağlayan tüm öğretmenlerin projeksiyon ve bilgisayar kullandıkları ancak hiçbirinin programlanabilir öğrenim araçlarını kullanmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin bu konularda istekli olduğu fakat eğitimleri olmadığı durumu ile de karşılaşmışlardır.

List (2019), dijital yerliler, beceri temelli ve sosyokültürel bakış açıları üzerinden gerçekleştirdiği nitel çalışmasında 188 öğretmen adayının dijital okuryazarlığının gelişimine yönelik inançlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda adayların dijital okuryazarlık gelişimi üzerinde en çok beceri temelli, dijital yerliler ve sosyokültürel bakış açılarının etken olduğuna ulaşılmıştır.

Spante, Sofkova Hashemi, Lundin ve Algers (2018), çalışmalarında yüksek öğretim düzeyinde yapılan dijital yeterlilik ve dijital okuryazarlık ile ilgili araştırmaları sistematik olarak incelemişlerdir. 1997-2017 yılları arasında üç veri tabanı üzerinden 28' i dijital yetkinliğe ve 79' u dijital okuryazarlığa hitap eden 107 yayını incelemişler. Bu kavramların politika, araştırma veya her ikisi tarafından tanımlanıp tanımlanmadığına ve teknik becerilere veya sosyal uygulamalara bağlı olarak değiştiği görülmüştür.

Doyle-Jones (2015), sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık uygulamalarını gerçekleştirirken yaşadığı zorlukları belirlemeyi amaçlamıştır. Sınıflarında ilgi çekici öğrenme fırsatları sunmak için neyi ve nasıl öğreteceklerini planlayan 15 öğretmen ile görüşme formu yoluyla gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin tümü okul yönetiminin ve personelinin, özellikle sınıflarında dijital teknolojilerin kullanılması açısından, öğretim tarzlarını oldukça destekleyici bulduklarını belirtmiştir. Öğretmenler farklı öğretim tekniklerini ve stratejilerini keşfetme özgürlüğüne sahip olduklarını

hissettiklerini ancak tüm meslektaşlarının kendi pedagojik seçeneklerini keşfetme fırsatlarını değerlendirmediklerini gözlemlediklerini ifade etmişlerdir. Araştırma sonucunda 15 öğretmenin destekleyici ortamlar ve akran işbirlikleri yoluyla çok modlu ve dijital araçları ve kaynakları okuryazarlık müfredatlarına etkin bir şekilde entegre ettiğini göstermekte ve öğretmenlerin algıladığı şekliyle çok modellenin ilkelerini takip eden bir öğretmen olmak, risk alma becerisine sahip olmak, sınıfları için teknolojileri keşfetmek, hata yapabilmek ve müfredat planlaması ve iyi öğretimin uygulamaları üzerine derinlemesine düşünmek anlamına gelmektedir.

Khalid, Slaettalio, Parveen ve Hossain (2015), öğretmenlerin dijital okuryazarlıklarının geliştirilmesiyle ilgili meta analiz çalışması yapmış, sistematik bir literatür taraması gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada 14 dergi makalesi 2 proje raporuna yer verilmiş olup karşılaştırmalı yöntem kullanılmış ve üç başlıktan oluşan dijital okuryazarlığın tanımı, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi kategorileri ile rapor sunulmuştur. Araştırma sonucuna göre, dijital okuryazarlığın gelişiminde eğitim süresinin eksikliği, bilgi teknolojileri entegrasyonu yeterliliğinin tanınma kültürünün eksikliği hem kaynaklara erişim hem de teknik destek konusunda yönetimlerin destek eksikliğinden dolayı kısıtlandığı görülmüştür. Modellerin geliştirme ve değerlendirme sürecinin, yeterlilik boyutları ve aşamalarının karmaşık kombinasyonlarını içerdiği (Almås ve Krumsvik, 2007; Erstad, 2007; Martin ve Grudziecki, 2006), modellerin mevcut bağlamda ampirik olarak test edilmesi ve doğrulanması için geniş bir kapsam olduğu yeterli biçimde anlaşılması ve iyileştirilmesi için yeniliklerin uzun vadeli yayılımı çalışması gerekli olabileceği belirtilmiştir.

Yurt dışında yapılan araştırmalarda literatür taraması, öğretmenlerin öğretmen adaylarının ve öğrencilerin dijital okuryazarlığını geliştirmeye yönelik çalışmalar, eğitimde teknoloji kullanımı ve yaşanan zorlukların incelendiği çalışmaların gerçekleştirildiği görülmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analiz sürecine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bir konuya ilişkin katılımcı görüşleri, ilgi, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği, büyük örneklem üzerinde gerçekleştirilen araştırmalara tarama araştırmaları denir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilkokullarda görev yapan 979 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evren içerisinden seçilen 275 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme belirlenirken amaçsal örnekleme yöntemi çeşitlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem seçiminde araştırmanın amacıyla tutarlı olarak belirlenen farklı durumlar arasındaki yönlerin, örüntülerin ortaya çıkartılması ve problemin daha geniş bir çerçevede betimlenmesi amacı benimsenmiştir (Büyüköztürk, vd. 2016). Bu bağlamda değişkenlerin Afyonkarahisar iline bağlı merkez ve köylerde görev yapan öğretmenlere ulaşabilmek, cinsiyet, yaş, kıdem, öğrenim düzeyi, görev yapılan yer, internet kullanım süresi ve eğitim alma değişkenlerinin etkisini incelemek amacıyla belirlenen yöntem doğrultusunda çalışma gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ait demografik verilerin yer aldığı bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Değişkenler	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	137	49.8
	Erkek	138	50.2
Yaş	24-34	77	28.0
	35-45	132	48.0
	46-56	45	16.4
	56 üstü	21	7.6

Tablo 1. (Devam) Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Değişkenler	Kategori	N	%
Öğrenim düzeyi	Lisans	244	88.7
	Lisansüstü	31	11.3
Kıdem	1-5	16	5.8
	6-10	51	18.5
	11-15	64	23.3
	16 ve üstü	144	52.4
Görev yeri	İl merkez	134	49.7
	İlçe merkez	61	22.2
	Köy veya kasaba	80	29.1
Günlük internet kullanma süresi	1-3 saat	147	53.5
	3-5 saat	100	36.4
	5 saat ve üstü	28	10.2
Dijital kaynak kullanımı ile ilgili eğitim alma durumu	Eğitim aldım	158	57.2
	Eğitim almadım	117	42.4
Eğitim almayı isteme durumu	Evet isterdim	223	81.0
	Hayır istemezdim	52	18.9
Toplam		275	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların %50.2(138)’si erkek %49.8(137)’i kadın öğretmenlerdir. Katılımcı öğretmenlerin %48(132)’i 35-45, %28(77)’i 24-34, %16.4(45)’ü 46-56 ve %7.6(21)’si 56 ve üstü yaş aralığındadır. %88.7(244)’si lisans, %11.3(31)’ü lisansüstü eğitim mezunudur. Katılımcıların %52.4(144)’ü 16 yıl ve üstü %23.3(64)’ü 11-15, %18.5(51)’i 6-10 ve %5.8(16)’i 1-5 yıl arasında kıdeme sahiptir. %49.7(134)’si il merkezde, %29.1(80)’i köy veya kasabada, %22.2 (61)’si ise ilçe merkezde görev yapmaktadır. Katılımcıların %53.5(147)’i 1-3 saat, %36.4(100)’ü 3-5 saat ve %10.2(28)’si 5 saat ve üstü sürede günlük internet kullanımı gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların %57.2(158)’si dijital kaynak kullanımı ile ilgili eğitim almış olup %42.4(117)’ü ise herhangi bir eğitim almamıştır. Eğitim almadıklarını belirtenler arasından %18.9(52)’u konu ile ilgili eğitim almayı istememektedir.

3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada kullanılan veri toplama araçları, özellikleri ve kullanım amaçlarına yönelik bilgiler yer almaktadır. Araştırmada öğretmenlere ait genel bilgileri toplamak için Kişisel Bilgi Formu (Ek 1) ve nicel verileri toplamak için Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilik Ölçeği (Ek 2) kullanılmıştır.

3.1.Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda katılımcıların cinsiyet, yaş, hizmet süresi (kıdem), mezun olduğu alan, görev yeri, internet kullanım süresi, öğretimde dijital kaynakları kullanma eğitimine dair maddeler bulunmaktadır (bkz. Ek 1).

3.2.Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilik Ölçeği

Eğitimciler için Dijital Yeterlilikler Ölçeği, eğitimcilerin dijital yeterliliklerini belirlemek için kullanılan bir ölçektir. Bu ölçek, Redecker (2017) tarafından geliştirilmiş ve Toker, Akgün, Cömert ve Edip (2021) tarafından öğretmenlerden oluşan bir çalışma grubu üzerinde yapılan geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, 22 madde ve 6 boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar farklı sayılardaki maddelerden oluşmaktadır. Ölçeğin boyutları şu şekildedir:

- ✓Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı: Dört maddeden oluşmaktadır.
- ✓Dijital Kaynaklar: Üç maddeden oluşmaktadır.
- ✓Öğretme ve Öğrenme: Dört maddeden oluşmaktadır.
- ✓Değerlendirme: Üç maddeden oluşmaktadır.
- ✓Öğrencilerin Güçlendirilmesi: Üç maddeden oluşmaktadır.
- ✓Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması: Beş maddeden oluşmaktadır.

Her alt boyutta farklı sayılarda maddeler bulunmaktadır. Bu maddelere 0-4 arasında puanlama yapılmaktadır. Ölçekten hem boyutlara ait hem de ölçeğin toplamına ait puan alınabilmektedir. Ölçeğin uygulanması sonucunda katılımcıların, elde ettikleri puanlara göre 6 kategori altında sınıflandırılan yetkinlik durumları belirlenmektedir. Ölçekte dijital yeterlik puanlarına göre yetkinlik durumları; (0-19) çırak/başlangıç, (20-33) kâşif, (34-49) bütünleştirici, (50-65) uzman, (66-80) lider, (81 ve üzeri) öncü şeklindedir. Ölçekten alınan puan arttıkça katılımcının dijital yeterlik düzeyi de artmaktadır. Örneğin, ölçek toplamından 0-19 arası puan alan bir katılımcı, "başlangıç" düzeyindedir. 81 ve üzeri puan alanlar, lider düzeyindedir. Alt boyutlarda yer alan soru sayılarına göre 1. ve 3. alt boyutta alınabilecek en yüksek puan 16, en düşük puan .00; 2. 4. ve 5. alt boyutlarda alınabilecek en düşük puanlar .00 en yüksek puanlar 12; 6. alt boyutta alınabilecek en düşük puan .00 en yüksek puan 20' dir. Ölçek alt boyutlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler Ek 2' de gösterilmiştir.

Toker vd.,(2021) tarafından ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .94 olarak hesaplanmış bu durum ölçek maddelerinin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermiştir (Toker vd., 2021). Bu araştırma örnekleminde elde edilen verilere göre ise, Dijital Yeterlilik Ölçeği'nin Cronbach Alpha katsayısı .932 olarak hesaplanmıştır.

4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Afyonkarahisar il merkez ve merkeze bağlı ilçe, köy/kasaba da bulunan okulların listesi çıkarıldıktan sonra öncelikle Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alınmış ve ardından Valilik ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izinler alınarak veri toplama süreci başlamıştır. Uygulama öncesi okul müdürleri ile görüşülmüş süreç hakkında bilgi verilmiştir. Katılımı onaylayan okul müdürleri aracılığıyla öğretmenler bilgilendirilmiş ve anket formu ulaştırılmıştır. Anket verileri gönüllü onam formunu kabul eden 275 sınıf öğretmeninden 2021-2022 Eğitim-öğretim yılı Bahar Dönemi'nde Google Forms aracılığıyla elektronik ortamda elde edilmiştir.

5. VERİ ANALİZİ

Google Form aracılığıyla elde edilen verilerin analizi SPSS 26.0 yazılımından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Öncelikle verilerin aritmetik ortalama, standart sapma (ss), frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığının belirlenmesi için skewnes (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerleri hesaplanmıştır.

Dağılımın normal dağılım göstermesine bağlı olarak parametrik istatistik testler kullanılarak analizlere devam edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilikleri ölçeğinin değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koyabilmek için betimsel istatistikler (frekans, yüzdelik, ortalama, sd), iki bağımsız gruptan oluşan demografik değişkenlerde (cinsiyet, öğrenim düzeyi, mezun olunan alan, dijital kaynak kullanımı ile ilgili eğitim alma durumu ve eğitim almayı isteme durumu) t-testi, ikiden fazla bağımsız grubun olduğu demografik değişkenlerde (yaş, mesleki kıdem, görev yeri, internet kullanım süresi) tek yönlü varyans analizi ANOVA testi kullanılmıştır.

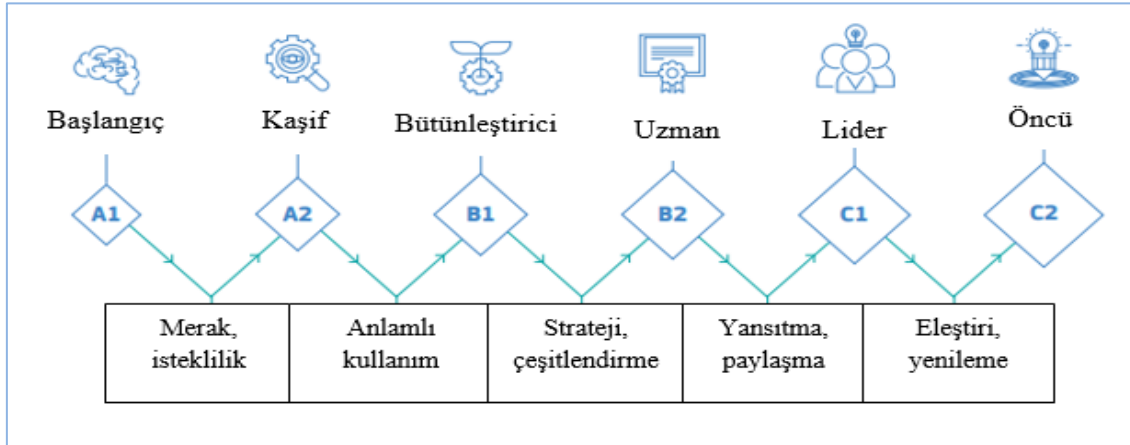
Dijital Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlara ait elde edilen çarpıklık basıklık verileri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçek ve Boyutlara İlişkin Çarpıklık/Basıklık Değerleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	N	Çarpıklık	Basıklık
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	275	.531	.079
Dijital Kaynaklar	275	.246	-.253
Öğretme ve Öğrenme	275	.415	-.371
Değerlendirme	275	.633	-.053
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	275	.464	-.337
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	275	.338	-.329
Dijital Yeterlilik Ölçeği	275	.696	.676

Tablo 2’ deki verilere göre çarpıklık ve basıklık katsayıları -2 ile +2 arasında olduğundan dolayı değişkenlerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir (George ve Mallery, 2010).

DigCompEdu çerçevesinin değerlendirilmesi gelişim modeline dayalıdır. “Başlangıç” seviyesinden “Öncü” seviyesine doğru ilerleyen değerlendirme sisteminde her eğitimci dijital yeterlilik bilgi ve beceri durumuna göre bir kategori içindedir. Ölçeğin uygulanması sonucunda katılımcı başlangıç, kâşif, bütünleştirici, uzman, lider ve öncü olmak üzere altı kategori altında değerlendirilmektedir. Şekil 4’te Gelişim Modeli gösterilmiştir.

Şekil 4. Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilikler Çerçevesi Gelişim Modeli

Kaynak: Redecker, 2017.

Eğitimciler İçin Avrupa Dijital Yeterlilik Çerçevesine (DigCompEdu) göre yetkinlik durumları ayrıntıları Ek 3’ te gösterilmiştir.

Bununla birlikte alt boyutlarda yeterlilik seviyeleri için puan aralıkları belirlenmiş ve belirlenen puanlara göre hangi yetkinlik durumunda olduğu belirtilmiştir bu bilgiler Tablo 3’ te sunulmuştur.

Tablo 3. Dijital Yeterlilik Ölçeği Puanlama Cetveli

Ölçek ve Boyutları	Eğitimciler İçin Avrupa Dijital Yeterlilik Çerçevesine (DigCompEdu) Göre Yetkinlik Durumları					
	Başlangıç (A1)	Kâşif (A2)	Bütünleştirici (B1)	Uzman (B2)	Lider (C1)	Öncü (C2)
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	4 puan	5-7 puan	8-10 puan	11-13 puan	14-15 puan	16 puan
Dijital Kaynaklar	3 puan	4-5 puan	6-7 puan	8-9 puan	10-11 puan	12 puan
Öğretme ve Öğrenme	4 puan	5-7 puan	8-10 puan	11-13 puan	14-15 puan	16 puan
Değerlendirme	3 puan	4-5 puan	6-7 puan	8-9 puan	10-11 puan	12 puan
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	3 puan	4-5 puan	6-7 puan	8-9 puan	10-11 puan	12 puan
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	5-6 puan	7-8 puan	9-12 puan	13-16 puan	17-19 puan	20 puan
Dijital Yeterlilik Ölçeği	19 puan ve altı	20-33 puan	34-49 puan	50-65 puan	66-80 puan	81+ puan

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

1. DİJİTAL YETERLİLİK DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, dijital yeterlilik düzeyleri nedir?” problemine cevap aramak için ölçek sonuçlarına ait betimsel istatistikler hesaplanmış, bu doğrultuda ölçek genelinde ve alt boyutlarda 0-4 arası puanlardan alınan ortalama ($\bar{X}$), ve standart sapma (ss) değerleri Tablo 4’ te sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bulgular (n=275)

Ölçek ve Alt Boyutları	Soru sayısı	Puan $\bar{X}$	ss	Düzy
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	4	6.70	.85	Kâşif
Dijital Kaynaklar	3	5.69	.88	Bütünleştirici
Öğretme ve Öğrenme	4	6.80	.96	Kâşif
Değerlendirme	3	5.60	.81	Bütünleştirici
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	3	5.54	.87	Bütünleştirici
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	5	7.88	.96	Kâşif
Dijital Yeterlilik Ölçeği Toplam	22	38.23	.73	Bütünleştirici

Tablo 4’ te de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri 38.23 ortalama ile üçüncü düzey olan Bütünleştirici (B1) düzeydedir. Alt boyutlar açısından değerlendirildiğinde ise sınıf öğretmenlerinin, Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı ($\bar{X}$: 6.70), Öğretme ve Öğrenme ($\bar{X}$: 6.80) ve Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması ($\bar{X}$: 7.88) alt boyutlarında dijital yeterlilik düzeylerinin ikinci düzeyi olan Kâşif düzeyinde oldukları görülmektedir. Dijital Kaynaklar ($\bar{X}$: 5.59), Değerlendirme ($\bar{X}$: 5.60) ve Öğrencilerin Güçlendirilmesi ($\bar{X}$: 5.54), alt boyutlarında ise Bütünleştirici düzeyde oldukları görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeylerinin ortalama bir değerde olduğu ve bu konuda desteklenmelerinin önemli olduğu söylenebilir.

Ölçek ve alt boyutların DigCompEdu yetkinlik durumlarına göre ortalamadan bağımsız olarak kişi sayılarına yönelik verilerin yer aldığı bilgiler Tablo 5’ te gösterilmiştir.

Tablo 5. Ölçeğin ve Alt Boyutların DigCompEdu Durumları

	EDYÖ (f)	Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı (f)	Dijital Kaynak lar (f)	Öğretme ve Öğrenme (f)	Değerlendirme (f)	Öğrencilerin Güçlendirilmesi (f)	Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması (f)
Başlangıç (A1)	32 (%11.6)	70	55	82	55	75	114
Kâşif(A2)	76 (%27.6)	106	79	81	91	73	39
Bütünleştirici (B1)	111 (%40.3)	60	76	68	70	64	76
Uzman (B2)	42 (%15.2)	30	40	29	37	37	36
Lider(C1)	8 (%2.90)	3	17	5	15	18	3
Öncü(C2)	6 (%2.18)	6	8	10	7	8	7
Toplam	275 (%100)	275	275	275	275	275	275

Tablo 5 incelendiğinde, ölçek genelinde 275 öğretmenin 111(%40.3)'i Bütünleştirici, 76(%27.6)'sı Kâşif, 42(%15.2)'si Uzman, 32(%11.6)'si Başlangıç, 8(%2.90)'i Lider, 6(%2.18) öğretmen ise Öncü seviyesindedir. Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı alt boyutunda en fazla öğretmenin bulunduğu seviye 76 öğretmen ile Kâşif, Dijital Kaynaklar boyutunda 79 öğretmen ile Kâşif, Öğretme ve Öğrenme boyutunda 82 öğretmen ile Başlangıç, Değerlendirme boyutunda 91 öğretmen ile Kâşif, Öğrencilerin Güçlendirilmesi boyutunda 75 öğretmen Başlangıç, Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması alt boyutunda ise 114 öğretmen başlangıç seviyesinde yer almaktadır.

2. CİNSİYET DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR

“Sınıf öğretmenlerinin, dijital yeterlilik düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” problemine yönelik t testi verileri 0-4 aralığında aldıkları puan ortalaması ($\bar{X}$), standart sapma (ss) değerleri Tablo 6’ da yer almaktadır.

Tablo 6. Cinsiyet Değişkenine Yönelik Bulgular

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	Kadın	137	1.56	.77	-2.232	273	.026*
	Erkek	138	1.78	.91			
Dijital Kaynaklar	Kadın	137	1.81	.86	-1.585	273	.114
	Erkek	138	1.98	.89			
Öğretme ve Öğrenme	Kadın	137	1.69	.93	-.034	273	.973
	Erkek	138	1.70	.99			
Değerlendirme	Kadın	137	1.84	.74	-.526	273	.599
	Erkek	138	1.89	.88			

Tablo 6. (Devam) Cinsiyet Değişkenine Yönelik Bulgular

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	Kadın	137	1.89	.83	.930	273	.353
	Erkek	138	1.79	.91			
Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	Kadın	137	1.59	.92	.262	273	.794
	Erkek	138	1.56	.99			
Dijital Yeterlilik Ölçeği	Kadın	137	1.71	.66	-.583	273	.560
	Erkek	138	1.76	.79			

*p<0.5

Tablo 6 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik ölçeği puanlarında ölçek geneli ve dijital kaynaklar, öğretme ve öğrenme, değerlendirme, öğrencilerin güçlendirilmesi, öğrencilerin dijital yetkinliklerinin kolaylaştırılması alt boyutlarında farklılık göstermemektedir. Ancak mesleğinde dijital becerilerin kullanımı boyutunda $\bar{X}=1.78$ olduğundan erkek öğretmenler lehine farklılık vardır.

3. YAŞ DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR

“Sınıf öğretmenlerinin, dijital yeterlilik düzeyleri yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ANOVA Testi ile elde edilen veriler Tablo 7’ de gösterilmiştir.

Tablo 7. Alt Boyutların Yaş Değişkenine Yönelik Bulguları ve ANOVA Testi Bulguları

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	24-34	77	1.64	.93	Grup içi	.135	3	.045	.061	.980
	35-45	132	1.68	.83	Gruplar arası	199.18	271	.735		
	46-56	45	1.68	.70	Toplam	199.32	274			
	56 ve üstü	21	1.71	1.00						
	Toplam	275	1.67	.85						
Dijital Kaynaklar	24-34	77	1.96	.95	Grup içi	1.04	3	.347	.444	.722
	35-45	132	1.90	.86	Gruplar arası	211.84	271	.782		
	46-56	45	1.87	.80	Toplam	212.88	274			
	56 ve üstü	21	1.71	.92						
	Toplam	275	1.89	.88						
Öğretme ve Öğrenme	24-34	77	1.80	1.11	Grup içi	4.73	3	1.57	1.721	.163
	35-45	132	1.68	.88	Gruplar arası	248.47	271	.917		
	46-56	45	1.77	.85	Toplam	253.21	274			
	56 ve üstü	21	1.28	.98						
	Toplam	275	1.70	.96						

Tablo 7. (Devam) Alt Boyutların Yaş Değişkenine Yönelik Bulguları ve ANOVA Testi Bulguları

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Değerlendirme	24-34	77	1.93	.90	Grup içi	.609	3	.203	.302	.824
	35-45	132	1.83	.79	Gruplar arası	182.03	271	.672		
	46-56	45	1.88	.72	Toplam	182.64	274			
	56 ve üstü	21	1.77	.85						
	Toplam	275	1.86	.81						
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	24-34	77	1.94	.89	Grup içi	3.31	3	1.10	1.44	.230
	35-45	132	1.79	.89	Gruplar arası	206.93	271	.764		
	46-56	45	1.97	.79	Toplam	210.24	274			
	56 ve üstü	21	1.58	.82						
	Toplam	275	1.84	.87						
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	24-34	77	1.55	1.03	Grup içi	1.46	3	.490	.528	.663
	35-45	132	1.57	.97	Gruplar arası	251.13	271	.927		
	46-56	45	1.70	.82	Toplam	252.60	274			
	56 ve üstü	21	1.40	.85						
	Toplam	275	1.57	.96						
Dijital Yeterlilik Ölçeği	24-34	77	1.77	.83	Grup içi	.989	3	.330	.606	.611
	35-45	132	1.72	.70	Gruplar arası	147.27	271	.543		
	46-56	45	1.79	.60	Toplam	148.268	274			
	56 ve üstü	21	1.55	.78						
	Toplam	275	1.73	.73						

Tablo 7 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik puanlarında $F=.606$; $p>0.05$ olduğu için yaş aralığının ölçeğe verilen yanıtlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. En yüksek ortalamaya ($\bar{X}=1.79$) 45-56 yaş aralığının, en düşük ise ($\bar{X}=1.55$) 56 ve üstü yaş aralığındakilerin sahip olduğu görülmektedir. Alt boyutların yaş değişkenine yönelik istatistik değerleri incelendiğinde tamamında $p>.05$ olduğundan yaş değişkeninin anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Ancak her ne kadar anlamlı bir farklılık olmasa da ortalamalarda 56 yaş ve üstündeki eğitimcilerin diğer öğretmenlere göre düşük puanlarda olduğu görülmektedir.

4. ÖĞRENİM DÜZEYİ DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR

“Sınıf öğretmenlerinin, dijital yeterlilik düzeyleri öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” problemine yönelik t testi verileri 0-4 aralığında aldıkları puan ortalaması ($\bar{X}$), standart sapma (ss) değerleri Tablo 8’ de yer almaktadır.

Tablo 8. Öğrenim Düzeyi Değişkenine Yönelik Bulgular

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	Lisans	244	1.64	.84	1.690	273	.092
	Lisansüstü	31	1.91	.90			
Dijital Kaynaklar	Lisans	244	1.85	.86	2.352	273	.019*
	Lisansüstü	31	2.24	.94			
Öğretme ve Öğrenme	Lisans	244	1.64	.93	2.816	273	.005*
	Lisansüstü	31	2.15	1.07			
Değerlendirme	Lisans	244	1.81	.79	3.188	273	.002*
	Lisansüstü	31	2.30	.88			
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	Lisans	244	1.79	.85	3.026	273	.003*
	Lisansüstü	31	2.29	.89			
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	Lisans	244	1.51	.94	2.804	273	.005*
	Lisansüstü	31	2.02	.97			
Dijital Yeterlilik Ölçeği	Lisans	244	1.68	.71	3.232	273	.001*
	Lisansüstü	31	2.13	.77			

*p<0.5

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmenlerin dijital yeterlilik puanlarının öğrenim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak lisansüstü öğrenim düzeyindeki öğretmenler lehine anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($t[273]=3.232$; $p<.05$). Lisansüstü öğrenim düzeyindeki öğretmenlerin dijital yeterlilik ölçeği ortalamaları ($\bar{X}=2.13$) lisans düzeyindeki öğretmenlerin ortalamalarından ($\bar{X}=1.68$) yüksektir.

Alt boyutlara yönelik bulgulara göre yalnızca “Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı” boyutunda ($t[273]=1.690$; $p>.05$) olduğundan anlamlı farklılık görülmediği “Dijital Kaynaklar” alt boyutunda ($t[273]=2.352$; $p<.05$), “Öğretme ve Öğrenme” alt boyutunda ($t[273]=2.816$; $p<.05$), “Değerlendirme” alt boyutunda ($t[273]=3.188$; $p<.05$), “Öğrencilerin Güçlendirilmesi” alt boyutunda ($t[273]=3.026$; $p<.05$), “Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması” alt boyutunda ($t[273]=2.804$; $p<.05$) lisansüstü öğretmenler lehine anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre lisansüstü eğitimin sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

5. MEZUN OLUNAN ALAN DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR

“Sınıf öğretmenlerinin, dijital yeterlilik düzeyleri mezun oldukları alana göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” problemine yönelik t testi verileri 0-4 aralığında aldıkları puan ortalaması ($\bar{X}$), standart sapma (ss) değerleri Tablo 9’ da yer almaktadır.

Tablo 9. Mezun Olunan Alan Değişkenine Yönelik Bulgular

Ölçek ve Alt Boyutlar	Katılımcı alanları	N	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	P
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	Sınıf Öğretmenliği	208	1.70	.85	.958	273	.339
	Diğer	67	1.58	.84			
Dijital Kaynaklar	Sınıf Öğretmenliği	208	1.90	.90	.306	273	.759
	Diğer	67	1.87	.80			
Öğretme ve Öğrenme	Sınıf Öğretmenliği	208	1.75	.95	1.643	273	.101
	Diğer	67	1.53	.97			
Değerlendirme	Sınıf Öğretmenliği	208	1.89	.83	1.116	273	.266
	Diğer	67	1.77	.76			
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	Sınıf Öğretmenliği	208	1.86	.87	.403	273	.687
	Diğer	67	1.81	.88			
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	Sınıf Öğretmenliği	208	1.62	.96	1.376	273	.170
	Diğer	67	1.43	.94			
Dijital Yeterlilik Ölçeği	Sınıf Öğretmenliği	208	1.77	.74	1.285	273	.200
	Diğer	67	1.63	.70			

Tablo 9 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde mezun oldukları alanın istatistiksel olarak anlamlı farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($t[273]=1.285$; $p>.05$). Ancak sınıf öğretmenliği bölümü mezunu öğretmenlerin dijital yeterlilik ölçeği ortalamaları ($\bar{X}=1.77$) diğer alan mezunu öğretmenlerin ortalamalarından ($X=1.63$) istatistiksel olarak yüksektir. Alt boyutlar incelendiğinde Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı ($t[273]=.958$; $p>.05$), Dijital Kaynaklar ($t[273]=.306$; $p>.05$), Öğretme ve Öğrenme ($t[273]=1.643$; $p>.05$), Değerlendirme ($t[273]=1.116$; $p>.05$), Öğrencilerin Güçlendirilmesi ($t[273]=.403$; $p>.05$) ve Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması ($t[273]=1.376$; $p>.05$) boyutlarında da alan değişkeninin anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Bu verilere dayanarak sınıf öğretmenliği bölümü mezunu öğretmenlerin diğer alan mezunlarına göre dijital yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

6. MESLEKİ KIDEM DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR

“Sınıf öğretmenlerinin, dijital yeterlilik düzeyleri mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” problemine yönelik t testi verileri 0-4 aralığında aldıkları puan ortalaması ($\bar{X}$), standart sapma (ss) değerleri Tablo 10’ da yer almaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların Kıdemlerine Ait Elde Edilen ANOVA-Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Kıdem	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	1-5 yıl	16	1.73	1.09	Grup içi	.726	3	.242		
	6-10 yıl	51	1.57	.85	Gruplar arası	198.595	271	.733		
	11-15 yıl	64	1.71	.92	Toplam	199.321	274			
	16 yıl ve üstü	144	1.68	.79					.330	.803
Dijital Kaynaklar	1-5 yıl	16	2.16	1.14	Grup içi	1.794	3	.598		
	6-10 yıl	51	1.89	.89	Gruplar arası	211.090	271	.779		
	11-15 yıl	64	1.95	.93	Toplam	212.883	274			
	16 yıl ve üstü	144	1.84	.82					.768	.513
Öğretme ve Öğrenme	1-5 yıl	16	1.98	1.40	Grup içi	4.146	3	1.38		
	6-10 yıl	51	1.76	1.01	Gruplar arası	249.066	271	.919		
	11-15 yıl	64	1.82	.94	Toplam	253.212	274			
	16 yıl ve üstü	144	1.59	.88					1.504	.214
Değerlendirme	1-5 yıl	16	2.22	.94	Grup içi	2.336	3	.779		
	6-10 yıl	51	1.84	.92	Gruplar arası	180.308	271	.665		
	11-15 yıl	64	1.88	.87	Toplam	182.644	274			
	16 yıl ve üstü	144	1.82	.72					1.170	.321
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	1-5 yıl	16	2.27	.95	Grup içi	4.020	3	1.34		
	6-10 yıl	51	1.84	.87	Gruplar arası	206.222	271	.761		
	11-15 yıl	64	1.91	.98	Toplam	210.242	274			
	16 yıl ve üstü	144	1.77	.80					1.761	.155
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	1-5 yıl	16	1.96	1.09	Grup içi	3.933	3	1.31		
	6-10 yıl	51	1.40	1.02	Gruplar arası	248.669	271	.918		
	11-15 yıl	64	1.59	1.11	Toplam	252.602	274			
	16 yıl ve üstü	144	1.58	.83					1.429	.235
Dijital Yeterlilik Ölçeği	1-5 yıl	16	2.03	.98	Grup içi	1.879	3	.626		
	6-10 yıl	51	1.68	.79	Gruplar arası	146.3	271	.540		
	11-15 yıl	64	1.78	.78	Toplam	148.268	274			
	16 yıl ve üstü	144	1.69	.65					1.160	.326
	Toplam	275	1.73	.73						

Tablo 10 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilikleri üzerinde mesleki kıdem süresinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=1.160$; $p>0.05$). Ancak, 1-5 yıl arasında kıdeme sahip olan öğretmenlerin dijital yeterlilik ölçeği ortalamaları ($\bar{X}=2.03$), 6-10 yıl ($\bar{X}=1.68$), 11-15 yıl ($\bar{X}=1.78$), 16 yıl ve üstü ($\bar{X}=1.69$) kıdemlerdeki öğretmenlere göre daha yüksektir. Alt boyutlar

incelendiğinde Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı ($F=.330$; $p>.05$), Dijital Kaynaklar ($F=.768$; $p>.05$), Öğretme ve Öğrenme ($F=1.504$; $p>.05$), Değerlendirme ($F=1.170$; $p>.05$), Öğrencilerin Güçlendirilmesi ($F=1.761$; $p>.05$), Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması ($F=1.429$; $p>.05$) boyutlarında da kıdem değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Bu verilere dayanarak görevde yeni olan öğretmenlerin daha kıdemli öğretmenlere göre dijital yeterlilik seviyelerinin yüksek olduğu söylenebilir.

7. GÖREV YERİ DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR

“Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri görev yaptıkları yere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ANOVA Testi ile elde edilen veriler Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Görev Yerine Ait Elde Edilen ANOVA-Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Görev Yeri	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	İl merkez	134	1.69	.84	Grup içi	.077	2	.038		
	İlçe merkez	61	1.64	.86	Gruplar arası	199.245	272	.733		
	Köy veya kasaba	80	1.67	.86	Toplam	199.321	274			
									.052	.949
Dijital Kaynaklar	İl merkez	134	1.88	.83	Grup içi	.076	2	.038		
	İlçe merkez	61	1.90	.98	Gruplar arası	212.807	272	.782		
	Köy veya kasaba	80	1.92	.89	Toplam	212.883	274			
									.049	.953
Öğretme ve Öğrenme	İl merkez	134	1.72	.89	Grup içi	.298	2	.149		
	İlçe merkez	61	1.63	.96	Gruplar arası	252.914	272	.930		
	Köy veya kasaba	80	1.71	1.06	Toplam	253.212	274			
									.160	.852
Değerlendirme	İl merkez	134	1.84	.72	Grup içi	.473	2	.236		
	İlçe merkez	61	1.94	.91	Gruplar arası	182.171	272	.670		
	Köy veya kasaba	80	1.85	.88	Toplam	182.644	274			
									.353	.703

Tablo 11. (Devam) Katılımcıların Görev Yerine Ait Elde Edilen ANOVA-Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Görev Yeri	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	İl merkez	134	1.86	.80	Grup içi	.321	2	.161		
	İlçe merkez	61	1.87	.82	Gruplar arası	209.921	272	.772		
	Köy veya kasaba	80	1.79	1.01	Toplam	210.242	274			
									.208	.812
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	İl merkez	134	1.61	.88	Grup içi	.312	2	.156		
	İlçe merkez	61	1.54	.92	Gruplar arası	252.290	272	.928		
	Köy veya kasaba	80	1.54	1.10	Toplam	252.602	274			
									.168	.845
Dijital Yeterlilik Ölçeği	İl merkez	134	1.74	.67	Grup içi	.031	2	.015		
	İlçe merkez	61	1.73	.76	Gruplar arası	148.237	272	.545		
	Köy veya kasaba	80	1.72	.82	Toplam	148.268	274			
	Toplam	275	1.73	.73					.028	.972

Tablo 11 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterliliklerinde görev yaptıkları yere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($F=0.028$; $p>0.05$). Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı ($F=.052$; $p>0.05$), Dijital Kaynaklar ($F=.049$; $p>0.05$), Öğretme ve Öğrenme ($F=.160$; $p>0.05$), Değerlendirme ($F=.353$; $p>0.05$), Öğrencilerin Güçlendirilmesi ($F=.208$; $p>0.05$), Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması ($F=.168$; $p>0.05$) alt boyutlarında da görev yerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediğine ulaşılmıştır.

Dijital yeterlilik ölçeğinde ($\bar{X}=1.74$) ve mesleğinde dijital becerilerin kullanımı ($\bar{X}=1.69$), öğretme ve öğrenme ($\bar{X}=1.72$), öğrencilerin dijital yetkinliklerinin kolaylaştırılması ($\bar{X}=1.61$) alt boyutlarında il merkezde görev yapan öğretmenlerin ortalamalarının daha yüksek olduğu; değerlendirme ($\bar{X}=1.94$) ve öğrencilerin güçlendirilmesi ($\bar{X}=1.87$) alt boyutlarında ilçe merkez; dijital kaynaklar ($\bar{X}=1.92$) alt boyutunda ise köy veya kasabada görevli öğretmenlerin daha yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir.

8. GÜNLÜK İNTERNET KULLANIM SÜRESİ DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR

Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri günlük internet kullanım süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ANOVA Testi ile elde edilen veriler Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Günlük İnternet Kullanımına Ait Elde Edilen ANOVA-Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Günlük internet kullanım süresi	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	1-3 saat	147	1.51	.76	Grup içi	8.827	2	4.413		
	3-5 saat	100	1.88	.92	Gruplar arası	190.495	272	.700		
	5 saat ve üstü	28	1.81	.89	Toplam	199.321	274		6.302	.002*
Dijital Kaynaklar	1-3 saat	147	1.81	.85	Grup içi	2.429		1.214		
	3-5 saat	100	2.00	.92	Gruplar arası	210.454		.774		
	5 saat ve üstü	28	1.98	.83	Toplam	212.883			1.570	.210
Öğretme ve Öğrenme	1-3 saat	147	1.57	.90	Grup içi	4.753		2.377		
	3-5 saat	100	1.84	1.01	Gruplar arası	248.459		.913		
	5 saat ve üstü	28	1.83	1.01	Toplam	253.212			2.602	.076
Değerlendirme	1-3 saat	147	1.79	.78	Grup içi	1.896		.948		
	3-5 saat	100	1.92	.80	Gruplar arası	180.749		.665		
	5 saat ve üstü	28	2.03	.99	Toplam	182.644			1.426	.242
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	1-3 saat	147	1.80	.81	Grup içi	.735		.368		
	3-5 saat	100	1.91	.88	Gruplar arası	209.507		.770		
	5 saat ve üstü	28	1.82	1.12	Toplam	210.242			.477	.621
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	1-3 saat	147	1.50	.86	Grup içi	2.078		1.039		
	3-5 saat	100	1.62	1.02	Gruplar arası	250.523		.921		
	5 saat ve üstü	28	1.77	1.16	Toplam	252.602			1.128	.325
Dijital Yeterlilik Ölçeği	1-3 saat	147	1.64	.66	Grup içi	2.908	2	1.454		
	3-5 saat	100	1.84	.80	Gruplar arası	145.360	272	.534		
	5 saat ve üstü	28	1.86	.77	Toplam	148.268	274		2.721	.068
	Toplam	275	1.73	.73						

*p<.05

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 147’si günde 1-3 saat, 100’ü 3-5 saat aralığında ve 28’i 5 saat ve üstünde internet kullanımı gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik puanlarının günlük internet kullanım süresine göre değişiklik göstermediği ($F=2.721$; $p>0.05$) ancak Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı alt boyutunda ($F=6.302$; $p<0.05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılık sonrası yapılan Post-Hoc çoklu karşılaştırma testi bulguları ise Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13. Çoklu Karşılaştırma Testi Bulguları

	Günlük internet kullanım süresi	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	Anlamlılık
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	1-3 saat(1)	147	1.51	.76	Grup içi	8.827	2	4.413			
	3-5 saat(2)	100	1.88	.92	Gruplar arası	190.495	272	.700			
	5 saat ve üstü(3)	28	1.81	.89	Toplam	199.321	274		6.302	.002*	2>1

Tablo 13 incelendiğinde günlük internet kullanım süresinin mesleğinde dijital becerilerin kullanımı alt boyutu karşılaştırılması analizi sonucunda günlük 3-5 saat internet kullanımı gerçekleştiren sınıf öğretmenlerinin 1-3 saat internet kullanımı gerçekleştirenlere göre mesleğinde dijital becerilerin kullanımı boyutundan daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür.

9. DİJİTAL KAYNAK KULLANIMI İLE İLGİLİ EĞİTİM ALMA DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR

“Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeylerinin dijital kaynak kullanımına yönelik eğitim alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” problemine yönelik t testi verileri 0-4 aralığında aldıkları puan ortalaması ($\bar{X}$), standart sapma (ss) değerleri Tablo 14’ de yer almaktadır.

Tablo 14. Alt Boyutların Dijital Kaynak Kullanımı ile İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı	Eğitim aldım	158	1.86	.83			
	Eğitim almadım	117	1.42	.81	4.336	273	.000*
Dijital Kaynaklar	Eğitim aldım	158	2.02	.86			
	Eğitim almadım	117	1.73	.88	2.691	273	.008*

Tablo 14. (Devam) Alt Boyutların Dijital Kaynak Kullanımı ile İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Öğretme ve Öğrenme	Eğitim aldım	158	1.81	.96	2.237	273	.026*
	Eğitim almadım	117	1.55	.94			
Değerlendirme	Eğitim aldım	158	1.91	.82	1.227	273	.221
	Eğitim almadım	117	1.79	.80			
Öğrencilerin Güçlendirilmesi	Eğitim aldım	158	1.93	.86	1.856	273	.064
	Eğitim almadım	117	1.73	.87			
Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması	Eğitim aldım	158	1.71	.94	2.750	273	.006*
	Eğitim almadım	117	1.39	.95			
Dijital Yeterlilik Ölçeği	Eğitim aldım	158	1.85	.73	3.192	273	.002*
	Eğitim almadım	117	1.57	.70			

*p<0.5

Tablo 14 incelendiğinde, öğretmenlerin dijital yeterlilik ölçeği yanıtları “Dijital kaynak kullanımı ile ilgili eğitim alma” değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($t[273] = 3.192$; $p < .05$). Dijital kaynak kullanımı ile ilgili eğitim alan öğretmenler lehine ($\bar{X} = 1.85$) eğitim almayan öğretmenler arasında ($\bar{X} = 1.57$) anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Alt boyutlara yönelik bulgulara göre “Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı” ($t[273] = 4.336$; $p < .05$), “Dijital Kaynaklar” ($t[273] = 2.691$; $p < .05$), “Öğretme ve Öğrenme” ($t[273] = 2.237$; $p < .05$) ve “Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması” boyutlarında eğitim alan öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

10. DİJİTAL KAYNAKLARIN KULLANIMI İLE İLGİLİ EĞİTİM ALMAYI İSTEME DEĞİŞKENİNE YÖNELİK BULGULAR

“Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeylerinin dijital kaynak kullanımına yönelik eğitim almayı isteme durumuna yönelik frekans (f) ve yüzde(%) değerleri Tablo 15’ te yer almaktadır.

Tablo 15. Dijital Kaynakların Kullanımı İle İlgili Eğitim Almayı İsteme Durumu

Dijital Kaynakların Kullanımı İle İlgili Eğitim Almayı İsteme	Frekans (f)	%
Evet	223	81
Hayır	52	18

Sınıf öğretmenlerinin, dijital kaynak kullanımı ile ilgili eğitim almayı istemesine yönelik Tablo 15’deki veriler incelendiğinde 223 (%81) sınıf öğretmenin dijital kaynak

kullanımına yönelik eğitim almak istediklerini belirtirken, 52 (%18) sınıf öğretmeninin ise eğitim almak istemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.



TARTIşMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin dijital yeterliliklerinin belirlenmesidir. Ayrıca çeşitli değişkenlerin (cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, mezun olduğu alan, hizmet süresi, görev yeri, günlük internet kullanım süresi, öğretimde dijital kaynakları kullanma eğitimi) sınıf öğretmenlerinin dijital yeterliliklerine etkisini incelemektir. Bu kapsamda 275 sınıf öğretmenin katılımı ile elde edilen veriler analiz edilmiş alanyazın taraması yapılarak çalışmalar incelenmiştir.

Türkiye’de öğretmenlerin dijital yeterliliklerini belirlemeye yönelik çalışmalar 2020 yılı ocak ayında Çin’de başlayan ve kısa bir zamanda tüm dünyada etkisini gösteren Covid 19 salgını ile artış göstermiştir (Şahin ve Ulucan, 2023; Süzer, 2022; Kayaokay, 2022; Gözel, 2022; Fidan ve Cura Yeleğen, 2022; Kabaran, 2020; Gökbulut, 2021; Gökbulut vd. 2021; Demirdağ, 2021; Bozkurt, vd. 2021; Avcı ve Güven, 2021; Arslan, 2021; Aksoy, vd. 2021; Korkmaz, 2020; Reisoğlu ve Çebi, 2020). Çünkü bu dönem pek çok alanda olduğu gibi eğitim alanını da derinden etkilemiştir. 194 ülkede yüz yüze eğitime ara verilerek yaklaşık bir buçuk milyon insanı etkileyen bir dönem yaşanmıştır. Çoğu ülke eğitimde sürekliliği sağlamak için yaygın olarak öğrenme sürecini uzaktan eğitim yoluyla öğrencilerin evlerine taşıma amacıyla kaynaklarını seferber etmiştir. Covid 19 salgını geleneksel biçimde devam eden eğitim hizmetinin kırılmasını ortaya koymuş, uzaktan eğitim yaklaşımları ise hem okullarda hem de evde öğrenmeyi sağlayan esnek, eşitlikçi eğitim sistemi oluşturmanın başlangıcı durumuna gelmiştir (SABER, 2020). Öğretmenler bu süreçte eğitim, destek ve kaynaklar olmadan eğitimlerini sürdürmek zorunda kalmışlardır (UNESCO, 2020a). Ülkelerin yalnızca yarısı öğretmenlere ek hizmetiçi eğitimler düzenleyebilmiş, danışmanlık ve psiko-sosyal destek sağlayabilen ülkeler ise dörtte bir oranında olmuştur (UNESCO, 2020b).

Öğretmenlerin evde çalışmadan kaynaklı yaşadığı birtakım sorunlar, internet altyapısının yetersizliği, gerekli teknolojik araçların eksikliği, uzaktan eğitim konusundaki tecrübesizlik, dijital öğretim materyali hazırlama konusundaki yetersizlikler öğretmenlerin var olan kaynakları nasıl daha etkili kullanabilecekleri, kendilerini farklı zaman ve mekanlardaki öğrenme ortamlarında nasıl dönüştürecekleri, rehberlik yapabilecekleri konusunda düşünceleri gündeme gelmiştir (UNESCO, 1603 2020d). Ortaya çıkan durumlar ve eğilimler sonucunda hizmetiçi eğitim süreçlerinin olası durumlara yönelik beklentileri karşılayabilmek için önemli olduğu görülmüştür. Ülkemizde de yapılan çalışmalardan hareketle hizmetiçi eğitim faaliyetlerinde

eksikliklerin bulunduğu görülmüştür (Arslan, 2021; Avcı ve Güven, 2021; Reisoğlu ve Çebi, 2020; Kabaran, 2020). Saritepeci, Durak ve Seferoğlu'nun (2016) araştırmasında öğretmenlerin en çok teknoloji kullanımına, internetin eğitsel kullanımına ve öğretim materyallerini etkin kullanmaya yönelik hizmet içi eğitim gereksinimlerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fidan ve Yeleğen araştırmasında öğretmenlerin dijital yeterliklerini geliştirmek için uygulamaya ve yeni teknolojilerin kullanımına yönelik eğitimler almak istediği bulgusuna ulaşmışlardır. Bu bulgu literatürdeki bazı araştırmaların sonuçlarıyla benzerdir (Avcı ve Güven, 2021; Saritepeci vd., 2016). Bu bilgiler doğrultusunda araştırma güncel bir konu olan sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilikleri için DigCompEdu standartlarında ilişkisel çıkarımların yapılmasına fırsat vermesi ve dijital yeterliliklerin önemine odaklanması bakımından önemli görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeylerinin Eğitimciler için Dijital Yeterlikler Çerçevesi değerlendirme ölçütüne göre “Bütünleştirici” düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Süzer (2022) de öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeylerinin bütünleştirici düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Garcia Delgado vd (2023), farklı seviyedeki eğitimciler ile gerçekleştirdiği çalışmada ilkökul öğretmenlerinin bütünleştirici düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Genel olarak yapılan çalışmalar (Kayadelen, 2023; Kılıç, 2023; Reisoğlu ve Hallaç Aksu, 2023; Kaya Özgül, vd., 2023; Yılmaz ve Toker, 2022; Fidan ve Cura Yeleğen, 2022; Kayaokay, 2022; Özbay, 2022; Gözel, 2022; Aksoy, vd., 2021; Özbek, 2020; Kokmaz, 2020; Lucas vd., 2020; Doyle-Jones, 2015) incelendiğinde öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeylerinin farklı olduğu görülmektedir. Farklı branşlardaki öğretmenlerin özellikle başlangıç düzeyinde yeterlilikleri olduğu söylenebilir (Selin Tosun, 2023).

Çalışmadaki eğitimcilerin içinde bulunduğu bütünleştirici seviyesi ile ilgili Toker vd. (2021), bütünleştirici ve uzman düzeyindeki eğitimcilerin dijital etkinlikler geliştirme ve yansımalar yapabildiklerini ifade etmiştir. Bütünleştiricilerin birçok etkinlikte dijital teknolojileri deneyimleme fırsatı bulduğunu belirten Redecker (2017), mesleklerinin çeşitli alanlarında yaratıcı bir biçimde kullandıklarını eklemiştir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleğinde dijital becerilerin kullanımı, öğretme ve öğrenme, öğrencilerin dijital yetkinliklerinin kolaylaştırılması alt boyutlarında Kâşif dijital kaynaklar, değerlendirme ve öğrencilerin güçlendirilmesi alt boyutlarında ise Bütünleştirici seviyesinde oldukları görülmektedir. Fidan ve Yeleğen'in (2022) çalışmasında ise alt boyutların tümünde sınıf öğretmenleri “Başlangıç” seviyesinde

olduğu görülmekte iken, Selin Tosun (2023), çalışmasında öğretme ve öğrenme ile öğrencilerin dijital yetkinliklerinin kolaylaştırılması alt boyutlarında başlangıç, öğretmenlerin dijital yeterlilik seviyelerinin “mesleğinde dijital becerilerin kullanımı”, “dijital kaynaklar, değerlendirme, öğrencilerin güçlendirilmesi” alt boyutları ile “dijital yeterlilik toplam” puanlarının “kâşif” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Süzer’in (2022), çalışmasında ise mesleğinde dijital becerilerin kullanımı, öğretme ve öğrenme, değerlendirme boyutlarında kâşif; dijital kaynaklar, öğrencilerin güçlendirilmesi, öğrencilerin dijital yetkinliklerinin kolaylaştırılması boyutlarında bütünleştirici seviyede olduğu görülmektedir. Garcia Delgado vd. (2023) çalışmasında ise okul öncesi ve ilkökul öğretmenlerinin mesleğinde dijital becerilerin kullanımı, dijital kaynaklar boyutlarında “bütünleştirici”; öğretme ve öğrenme ve değerlendirme boyutlarında “kâşif”; öğrencilerin güçlendirilmesi boyutunda eşit sayıda öğretmen “kâşif ve bütünleştirici” son olarak öğrencilerin dijital yetkinliklerinin kolaylaştırılması boyutunda ise “başlangıç” seviyesinde olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak, erkek öğretmenlerin dijital yeterlilik ölçeğindeki ortalama puanları, kadın öğretmenlerin ortalama puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Özellikle mesleklerinde dijital becerilerin kullanımını değerlendiren alt boyutta, erkek öğretmenlerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu tür çalışmalar alanyazında da yer almaktadır (Korkmaz, 2020; Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018). Bazı araştırmalar, dijital teknolojilere genel olarak erkeklerin daha fazla ilgi gösterdiğini, dijital oyunlara daha yatkın olduklarını ve dijital teknolojilerin genellikle erkeklerle ilişkilendirildiğini göstermiştir. Bu nedenle, dijital yeterlilik düzeylerinin erkek öğretmenler lehine farklılaşmasının bu faktörlerle ilişkili olabileceği öne sürülmüştür (Karakuş ve Ocak, 2019). Bununla birlikte, bu konuda farklı sonuçlar elde eden çalışmalar da bulunmaktadır. Fidan ve Cura Yeleğen (2022) çalışmalarında cinsiyet faktörüne bağlı olarak kadın öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık bulmuşlardır. Keskin ve Küçük (2021); Kaya Özgül, vd. (2023) çalışmalarında ise cinsiyet faktörüne bağlı olarak verilerin normal dağıldığı ve anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde yaşın istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, 56 yaş ve üstündeki öğretmenlerin hem ölçeğin genelinde hem de alt boyutlarında

diğer öğretmenlere göre daha düşük ortalama puanlar aldıkları görülmektedir. Bu verilere dayanarak, genç öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Özellikle Kaya Özgül vd. (2023) çalışmalarında, 22-32 yaş arasındaki öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyinin, 33-43 yaş ve 44-54 yaş arasındaki meslektaşlarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Korkmaz da (2020) çalışmasında yaşı artmasıyla dijital okuryazarlık seviyesinin azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Dias Trindade vd. (2021), çalışmasında da 40 yaşından daha genç öğretmenlerin dijital yeterliklerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkarak, genç öğretmenlerin dijital becerilerinin daha gelişmiş olabileceği söylenebilir. Sonuç olarak, yaş ile dijital yeterlilik arasındaki ilişkinin karmaşık olduğu ve bu konuda daha fazla araştırmanın gerekliliği söylenebilir. Yaş değişkenini etkileyen başka değişkenleri de içeren çalışmalar yapılabilir.

Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde lisansüstü öğrenim düzeyindeki öğretmenler ile lisans öğrenim düzeyindeki öğretmenler arasında lisansüstü öğrenim düzeyindeki öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Korkmaz (2020) araştırmasında, lisansüstü eğitimi tamamlayan öğretmenlerin lisans ve önlisans mezunu öğretmenlere göre dijital okuryazarlık düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Garcia Delgado vd. (2023), farklı düzeylerdeki öğretmenler ile gerçekleştirdiği çalışmasında yüksek eğitim kademelerindeki öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kayaokay (2022) ve Süzer (2022) de çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Özellikle lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin, dijital beceriler açısından avantajlı olduğu görülmüştür. Ancak öğrenim düzeyi değişkeninin anlamlı farklılık göstermediği çalışmalar da mevcuttur (Fidan ve Cura Yeleğen, 2022). Lisansüstü eğitim almış öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olması, bu öğretmenlerin eğitim hayatlarında daha fazla dijital içerik kullanmış olmaları, teknolojiyi daha etkin bir şekilde öğrenim materyali olarak kullanmış olmaları ve bu alanda daha fazla deneyime sahip olmaları ile ilişkilendirilebilir.

Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde mezun oldukları alanın istatistiksel olarak anlamlı farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır ancak sınıf öğretmenliği bölümü mezunu öğretmenlerin dijital yeterlilik ölçeği ortalamaları diğer alan mezunu öğretmenlerin ortalamalarından istatistiksel olarak yüksektir. Süzer (2022), yaptığı araştırmasında sayısal branşlardaki öğretmenlerin sözel branşlardan, mesleki

sanat ve yetenek branşlarından ve temel ve özel eğitim branşlarından daha yüksek olduğu sonucunu bulmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde kıdemin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Ancak, 1-5 yıl arasında kıdeme sahip olan öğretmenlerin diğer kıdeme sahip olan öğretmenlere göre dijital yeterlilik ortalamaları daha yüksektir. Bu sonuç, Fiden ve Cura Yeleğen'in (2022) çalışmalarıyla uyumlu bir şekilde, kıdemin dijital yeterlilik düzeylerini etkileyebileceğini göstermektedir. Ayrıca, Kaya Özgül ve arkadaşlarının (2023) çalışması, meslekte görev süresi az olan öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak, daha az deneyime sahip olan öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde öğretmenlerin görev yaptıkları yer değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Süzer (2022) ise ilgili değişken doğrultusunda anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Bulgulara göre büyükşehir merkezinde görev yapan öğretmenler ile köy okullarında görevli öğretmenler bağlamında merkezdeki öğretmenler lehine anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde öğretmenlerin İnternet kullanım süresi değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kayadelen (2023) de benzer sonuçlara ulaşmıştır. Fidan ve Cura Yeleğen (2022)'in çalışma sonuçlarına göre 6 saat ve üzerinde internet kullananlar ile 0-3 saat arası kullanım gerçekleştirenler arasında 6 saat ve üzerinde internet kullananların istatistiksel olarak farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Demirdağ (2021) araştırmasının sonucunda günlük internet kullanım süresi artışının dijital okuryazarlık düzeyini de arttırdığını belirtmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeyleri üzerinde dijital eğitimle ilgili eğitim almış olmanın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür. Araştırmada 223 sınıf öğretmeni dijital kaynak kullanımına yönelik eğitim almak istediklerini de belirtmişlerdir. Öğretmenlerin teknoloji kullanımı, internetin eğitimsel kullanımı ve etkin biçimde öğretim materyallerini kullanmaya yönelik hizmet içi eğitim gereksinimlerinin olduğu sonuçlarına ulaşan Sarıtepeci, Durak ve Seferoğlu (2016)'nın ifadelerinin önemi özellikle pandemi döneminde daha da

belirginleşmiştir (Cura ve Yeleğen, 2022). Araştırmanın eğitimcilerin yeterliliklerini belirlemesi bakımından güncel bir konu olması ve DigCompEdu standartlarını temel alan ölçek kullanılması, ilişkisel çıkarımlara olanaklar vermesi ve eğitimcilerin kendi seviyelerini görmelerine imkân sağlaması bakımından önemli bulunmaktadır. Teknolojinin eğitimde kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalarda öğretmenler dijital yeterlilik olarak bazı becerilerin sergilenmesinin gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Eğitimcilerin öğrenme deneyimleri sunabilmeleri için okullarda 21. yüzyıl becerilerini geliştiren fırsatlar yaratılabilir (Trust, 2017; Lund vd., 2014; Yılmaz vd., 2021).

Araştırma kapsamında ortaya çıkan bulgular ve gerçekleştirilen alanyazın taraması sonucunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

Araştırmacılara yönelik öneriler;

- Farklı bölge ve seviyedeki okulları kapsayan bir örneklem grubu ile çalışılıp, karşılaştırılmalı analizler yapılabilir.
- Sınıf öğretmenliği bölümündeki akademisyen ve öğretmen adaylarının da örnekleme yer aldığı bir çalışma gerçekleştirilebilir.
- Dijital yeterlilik düzeylerini çeşitli değişkenlere yönelik incelenen çalışmaya ek olarak dijital oyunlar, günlük yaşamda kullanılan teknolojik araçlar ve benzeri değişkenler içeren çalışmalar yapılabilir.

Eğitimcilere yönelik öneriler;

- Sınıf öğretmenlerinin dijital eğitimle ilgili eğitim almış olmasının anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna bağlı olarak öğretmenler EBA, MEBBİS, ÖBA gibi platformlarında yer alan hizmetiçi eğitim faaliyetlerini takip edip katılım sağlayabilirler.
- Sınıf öğretmenleri alanlarına yönelik gelişmeleri takip edebilmek, öğrenme ve öğretme sürecine entegre edebilmek için eTwinning, Scientix ve FCL gibi çevrimiçi ağlara üye olabilir deneyimler kazanabilirler.
- Lisansüstü öğrenim düzeyindeki öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeylerinde anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenleri lisansüstü eğitim almaya özendirilmeli, bu süreç için yöneticiler öğretmenleri desteklemeli ve kolaylıklar sağlamalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, N.C., Karabay, E. ve Aksoy, E. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi *Selçuk İletişim Dergisi*, 14(2),859-894.
- Aksu, Z.H. ve Reisoğlu, İ. (2023), Dezavantajlı Bölgelerdeki Öğretmenlerin eTwinning Proje Deneyimine göre Dijital Yeterliklerinin İncelenmesi, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 51-74.
- Aktepe, V. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin Derslerinde Bilgisayarı Kullanımlarına İlişkin Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 75-92.
- Aktürk, A. O. ve Delen, A. (2020). Öğretmenlerin Teknoloji Kabul Düzeyleri ile Öz-Yeterlik İnançları Arasındaki İlişki. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 4(2), 67-80.
- Ala Mutka, K. (2011). Mapping digital competence: Towards a conceptual understanding. European Union.
- Amhag, L., Hellström, L., & Stigmar, M. (2019). Teacher Educators' Use Of Digital Tools and Needs For Digital Competence in Higher Education. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 35(4), 203-220.
- Arslan, M. (2021). Covid-19 Salgını Sürecinde Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 1601-1619.
- Arslan, S. (2019). *İlkokullarda ve Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Ataunal, A. (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş veya Nasıl Bir Öğretmen?*, Ankara: 20 Mayıs Eğitim Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı Yayını.
- Avcı, B. ve Güven, M. (2021). Öğretmenlerin Çevrim İçi Eğitime İlişkin Hizmet İçi Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 345-367.
- On Key Competences For Lifelong Learning (2006, 18 December) *Official Journal of the European Union* (962).
- Ayra, M., Kösterelioğlu, İ., ve Çelen, Ü. (2016). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 497-516.
- Berberoğlu, B. (2010). Yaşam Boyu Öğrenme ile Bilgi ve İletişim Teknolojilerin Açısından Türkiye'nin Avrupa Birliği'ndeki Konumu. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 5(2), 113-126.
- Binay Eyuboğlu, F.A. ve Karaoğlu Yılmaz, F.G. (2018). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumları, Dijital Yerli Olma Durumları ve Teknoloji Kabulü Arasındaki İlişkinin Birbirleri ile ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4(1), 1-17.
- Bozkurt, A. (2014b). Ağ Toplumu ve Öğrenme: Bağlantıcılık. *XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 5-7 Şubat 2014, Mersin, ss. 601-606.
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N.B., Liman Kaban, A., Taşçı, G. ve Aykul, M. (2021). Dijital Bilgi Çağı: Dijital Toplum, Dijital Dönüşüm, Dijital Eğitim ve Dijital Yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 35-63.
- Budak, Y. (2009). Yaşamboyu Öğrenme ve İlköğretim Programlarının Hedeflemesi Gereken İnsan Tipi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3), 693-708.
- Büyüköztürk, S., Çakmak, E., Akgün, O., Karadeniz, S. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Çakmak, G. (2023). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Dijital Yeterlilikleri İle Mesleki Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, H. (2022). *Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum, Özyeterlik ve Motivasyonlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Çubukcu, A. ve Bayzan, Ş. (2013). Türkiye’de Dijital Vatandaşlık Algısı ve Bu Algıyı İnternetin Bilinçli, Güvenli ve Etkin Kullanımı ile Artırma Yöntemleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research* (5), 148-174.
- Davis, N. (2003). Technology in Teacher Education in the USA: What Makes for Sustainable Good Practice. *Technology, Pedagogy and Education*, 12(1), 59-73.
- Demir, S., Özmentar, M.F., Bingölbalı, E. ve Bozkurt, A. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımlarının İrdelenmesi, 5. *Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu*, 22-24 Eylül 2011, Fırat Üniversitesi, Elâzığ,
- Demirdağ, M. (2021). *Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeyleri ile Araştırma Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Demirel, M., Sadi, Ö., ve Dağyar, M. (2016). Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Yasam Boyu Öğrenme Yeterliklerinin İncelenmesi (Karaman ili örneği). *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 6(1), 19-40.
- Dias Trindade, S., Moreira, J.A. & Ferreira, A.G. (2021). Evaluation Of The Teachers’ Digital Competences In Primary And Secondary Education In Portugal With Digcompedu Checkin In Pandemic Times. *Acta Scientiarum Teknoloji*, 43(1).
- Doyle-Jones, S. C. (2015). *Importance Of Working Collaboratively and Risk-Taking With Digital Technologies When Teaching Literacy* (Unpublished Doctoral Thesis). University of Toronto, Ontario Institute for Studies in Education, Canada.
- European Commission. (2007). The Key Competences for Lifelong Learning, A European Framework. British Council: <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/youth-in-action-keycomp-en.pdf>
- FATİH Projesi <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/>
- Ferrari, A., Punie, Y. & Redecker, C. (2012). Understanding Digital Competence in the 21st Century: An Analysis Of Current Frameworks.
- Fidan, M. ve Cura Yeleğen, H. (2022). Öğretmenlerin Dijital Yeterliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Dijital Yeterlik Gereksinimleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 23(2), 150-170.
- García-Delgado, M.Á.; Rodríguez-Cano, S.; Delgado-Benito, V. & Lozano-Álvarez, M. (2023). Emerging Technologies and Their Link to Digital Competence in Teaching, *Future Internet*, 15(4), 140.
- George, D. & Mallery, M. (2010) *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference* (10th Edition), Boston, Allyn & Bacon.
- Gobel, P., & Kano, M. (2013). Student and Teacher Use of Technology at the University Level. *IADIS International Conference on Cognition and Exploratory Learning in Digital Age*, 22-24 October 2013, Texas ABD, pp. 17-24.
- Gökbulut, B. (2021). Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeyleri ile Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(3), 469-479.
- Gökbulut, B., Keserci, G. ve Akyüz, A. (2021). Eğitim Fakültesinde Görev Yapan Akademisyen ve Öğretmenlerin Dijital Materyal Tasarım Yeterlikleri. *Journal of Social Sciences and Education*, 4(1), 11-24.
- Gözel, R. (2022). *Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Bilgi Teknolojileri Kullanımı Öz Yeterlikleri ile Teknolojik Pedagojik İçerik Bilgileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

- (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Güneş, A. M. ve Buluç, B. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımları ve Öz Yeterlik İnançları Arasındaki İlişki, *Türk Bilim Araştırma Vakfı Dergisi*, 10(1), 94-113.
- Gür Erdoğan, D., Güngören, Ö. C., Hamutoğlu, N. B., Kaya Uyanık, G., ve Demirtaş Tolaman, T. (2019). The Relationship Between Lifelong Learning Trends, Digital Literacy Levels And Usage Of Web 2.0 Tools With Social Entrepreneurship Characteristics. *Croatian Journal of Education*, 21(1), 45-76.
- Gürbüztürk, O., ve Genç, S. Z. (2004). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 47-62.
- Gürçan, H.İ. (2011). İnternette Medya Okuryazarlığı Yaklaşımı. *XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı*. 30 Kasım 2 Aralık 2011, İzmir, Türkiye, ss. 35-40.
- Hall, R., Atkins, L., & Fraser, J. (2014). Defining A Self-Evaluation Digital Literacy Framework For Secondary Educators: The Digilit Leicester Project. *Research in Learning Technology*, 22.
- Haugerud, T. (2011). Student teachers learning to teach: The mastery and appropriation of digital technology. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 6(4), 226-239.
- Helsper, E. (2008). Digital Inclusion: An Analysis of Social Disadvantage and The Information Society. Department for Communities and Local Government. Londra.
- Howell, J. (2012). *Teaching With ICT: Digital Pedagogies For Collaboration And Creativity*. Melbourne, Victoria: Oxford University Press.
- <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- <https://en.unesco.org/>
- <https://en.unesco.org/futuresofeducation/get-involved/right-to-education>
- <https://en.unesco.org/news/what-you-need-know-about-unescos-futures-educationreport>
- <https://gim.org.tr/>
- <https://uil.unesco.org/literacy>
- <https://uil.unesco.org/unesco-institute>
- <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>
- Ilomäki, L., Paavola, S., Lakkala, M., & Kantosalo, A. (2016). Digital competence—an emergent boundary concept for policy and educational research. *Education and Information Technologies*, 21(3), 655-679.
- JISC. (2019). *Teacher Profile (Higher Education): Six Elements Of Digital Capabilities*.
- Kabaran, G. G. (2020). *Dijital Materyal Tasarımına Yönelik Bir Hizmet İçi Eğitim Programının Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Karakuş, G. ve Ocak, G. (2019). Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Öz-yeterlilik Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 129-147.
- Kaya Özgül, B., Aktaş, N. ve Çetinkaya Özdemir, E. (2023). Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim*, 12(1), 204-221.
- Kayadelen, N. (2023). *Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Yeterliliklerinin Dijital Okuma Özyeterliliklerini Yordama Durumu* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ömerhalisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Kayaokay, H. (2022). *İlkokul Öğretmenlerinin Teknolojik Yeterlilikleri ile Yaşadıkları Teknostres Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.

- Keskin, H. ve Küçük, G. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerine Yönelik Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 131-147
- Khalid, S., Slaetallio, T., Parveen, M. & Hossain, M.S. (2015). A Systematic Review And Meta-Analysis Of Teachers' Development Of Digital Literacy. *Innovations in Digital Learning for Inclusion 1st D4Learning International Conference Paper*. Aalborg Universitetsforlag. pp.136-144
- Kılıç, E. (2023), *Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Materyal Oluşturabilme Öz Yeterlilikleri, Teknostres Düzeyleri ve Dijital Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Kızılaslan, D. (2007). *Bilgi Okuryazarlığı ve Üniversite Kütüphaneleri: Bilgi Okuryazarlığı Planı Hazırlama Unsurları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz, M. (2020). *Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Okuryazarlık Seviyelerinin Belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kurbanoğlu, S.S. (2001). Öğrencilere Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılmasının Önemi ve Okul Kütüphanecilerinin Bu Alandaki Rolü, *Bilgi Dünyası*, 2(1), 1-19.
- Kurt, T. (2012). Öğretmenlerin Öz Yeterlik ve Kolektif Yeterlik Algıları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 195-227.
- Kurtdede Fidan, N. (2008). İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri, *Kuramsal Eğitimbilim*, 1(1), 48-61.
- Lankshear, C. J. & Knobel, M. (Ed.). (2008). *Digital Literacies: Concepts, Policies And Practices*. Peter Lang Publishing.
- Lenhart, A., & Fox, S. (2006). A Portrait Of The Internet's New Storytellers. *Pew Internet & American Life Project*.
- List, A. (2019). Defining Digital Literacy Development: An Examination Of Preservice Teachers' Beliefs. *Computers & Education*, 138(2019), 146-158.
- Lucas, M., Bem-Haja, P., Siddiq, F., Moreira, A., & Redecker, C. (2020). The Relation Between İn-Service Teachers' Digital Competence And Personal And Contextual Factors: What Matters Most? *Computers & Education*, 160(3), 104052.
- Lund, A., Furberg, A., Bakken, J., & Engeli, K. L. (2014). What Does Professional Digital Competence Mean İn Teacher Education? *Nordic Journal of Digital Literacy*, 9(4), 280- 298.
- Martin, A. (2005). DigEuLit–a European Framework For Digital Literacy: A Progress Report. *Journal of eLiteracy*, 2(2), 130-136.
- Millî Eğitim Bakanlığı, 2023 Vizyon Belgesi, 74-75
- Ng, W. (2011). Why Digital Literacy Is Important For Science Teaching And Learning. *Teaching Science*, 57(4), 26-32.
- Ng, W. (2012). Can We Teach Digital Natives Digital Literacy? *Computers Education*, 59(3), 1065-1078.
- Nocar, D., Dofková, R., Papaz, K. & Laitochová, J. (2019). Primary School Teachers' Preparedness to Develop Pupils' Digital Literacy İn Teaching Mathematics, *11 th annual International Conference on Education and New Learning Technologies (EDULEARN19)*. 1-3 July 2019, Palma, Mallorca, Spain. pp. 7580-7584.
- Öçal, F. N. (2017). *İlkokul Öğretmenleri ve Velilerin Kendileri ile Velilerin Çocuklarına İlişkin Dijital Okuryazarlık Yeterlilik Algıları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Öçal, M. F. ve Şimşek, M. (2017). Matematik Öğretmen Adaylarının FATİH Projesi ve Matematik Eğitiminde Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 8(1), 91-121.
- Öksüz, Y., Güven Demir, E. ve İci, A. (2016). Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Kavramına İlişkin Metaforlarının İncelenmesi. *International Journal of Social Science*, 9(50), 387- 396.
- ÖYGM. (2017). Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü: Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri. Ankara, 20, 2017.
- Özbay, D. (2022). *Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Dijital Yeterlilikleri ile Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Özbek, Y. (2020). *Sınıf Öğretmenlerinin Dijital İçerik ve Teknolojiyi Kullanma Becerileri*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Özerbaş, M. ve Kuralbayeva, A. (2018). Türkiye ve Kazakistan Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 16-25.
- Punie, Y. (Ed.). 2017. *European Framework For The Digital Competence Of Educators: DigCompEdu*. (10th Edition). Pearson, Boston.
- Redecker, C. (2017). European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. 10 th Edition, Publications Office of the European Union.
- Reisoğlu, I., ve Cebi, A. (2020). How Can The Digital Competences Of Pre-Service Teachers Be Developed? Examining A Case Study Through The Lens of DigComp and DigCompEdu. *Computers & Education*, 156(1), 103940.
- SABER (2020). Transforming education systems: Accelerating foundational learning foreveryone. WorldBankGroup. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/810711624283378763/pdf/SABER-AnnualReport-2020-Retrospective-ReviewTransforming-Education-SystemsAccelerating-Foundational-Learning-forEveryone.pdf>
- Sarıtepeci, M., Durak, H. ve Seferoğlu, S. S. (2016). Öğretmenlerin Öğretim Teknolojileri Alanında Hizmet-İçi Eğitim Gereksinimlerinin FATİH Projesi Kapsamında İncelenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 7(3), 601-620.
- Selin Tosun, N. (2023). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilişsel Esneklikleri ve Dijital Yeterlilikleri ile Resimli Kitaplarla İlgili (Dijital-Basılı) Uygulamaları Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Spante, M., Sofkova Hashemi, S., Lundin, M., & Algers, A. (2018). *Digital Competence and Digital Literacy In Higher Education Research: Systematic Review Of Concept Use*. Cogent Education. 5(1), 1519143.
- Starr, L. (2012). Encouraging Teacher Technology Use. *Education World*.
- Sulak, S. E. (2019). Dijital Okuryazarlık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(31), 1329-1342.
- Süzer, E. (2022). *Öğretmenlerin Dijital Yeterlilik Seviyelerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Şahin, Y. ve Ulucan, P. (2023). Sınıf Öğretmenlerinin Çeşitli Öğretim Yöntem ve Tekniklerini Kullanma Durumları *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 995-1030.
- Toker, T, Akgün, E, Cömert, Z, Edip, S. (2021). Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilik Ölçeği: Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 301-328.

- Trust, T. (2017). Preparing Future Teachers to Redefine Learning With Technology. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 33(2), 44-45.
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Kitapçığı (2015) <https://www.tyc.gov.tr/sayfa/yapisi-i7abbe9e1-2c97-4967-84d5-d998a675cc32.html>
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Terimler Sözlüğü <https://www.tyc.gov.tr/sayfa/yeterlilik-cercevesi-kavrami-id57132b4-86e3-4567-96a6-91f09a3b1459.html>
- Uluslararası Eğitimde Teknoloji Derneği (ISTE). <https://www.iste.org/>
- UNESCO, (2020a). Supporting teachers and education personnel during times of crisis. UNESCO COVID-19 Education Response, Education Sector issue notes. (Issue note no.2.2). <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373338/PDF/373338eng.pdf.multi>
- UNESCO, (2020d). Ensuring effective distance learning during COVID-19 disruption [guidanceforteachers. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375116/PDF/375116eng.pdf.multi](https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375116/PDF/375116eng.pdf.multi)
- UNESCO. (2020b). National education responses to COVID-19: Summary report of UNESCO's online survey. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373322/PDF/373322eng.pdf.multi>
- Yılmaz, E., Aktürk, A. ve Çapuk, S. (2021). Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği Geliştirme: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(38), 34-68.
- Yılmaz, E.O. ve Toker, T (2022), Covid-19 Salgını Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerini Nasıl Etkiledi?, *Milli Eğitim*, 51(235), 2713-2730
- Yılmaz, M. (2016). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi/ Examination of Teachers' Lifelong Learning Tendencies. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 253-262.
- Zurkowski, P. G. (1974). The Information Service Environment Relationships and Priorities (Reported ED 100391). *National Commission on Libraries and Information Science*. Washington.

EKLER DİZİNİ

	Sayfa
Ek 1: Kişisel Bilgi Formu	61
Ek 2: Eğitimciler İçin Dijital Yeterlilikler Ölçeği	62
Ek 3: Ölçek Puanlama ve Değerlendirme	71
Ek 4: Gönüllü Onam Formu.....	75
Ek 5: Araştırma İçin Alınan Gerekli İzinler.....	76
Ek 6: Ölçek Kullanım İzni	79
Ek 7: Etik Kurul Onam Formu.....	80



KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Cinsiyetiniz:

Kadın () Erkek ()

Yaşınız:

24-34 () 35-45 () 46-56 () 57 ve üstü ()

Öğrenim Düzeyiniz:

Lisans () Lisansüstü ()

Mezun Olduğunuz Alan:

.....

Hizmet Süresiniz (Kıdem):

1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16 yıl ve üstü ()

Görev yaptığınız yer:

İl Merkezi () İlçe Merkezi () Köy veya Kasaba ()

Günlük internet kullanma süreniz:

1-3 Saat () 3-5 Saat () 5 saat ve üstü ()

Öğretimde dijital kaynakları kullanma ile ilgili eğitim alma durumunuz:

Eğitim Aldım () Eğitim Almadım ()

Dijital kaynakları kullanma ile ilgili eğitim almak ister miydiniz?

Evet İsterdim () Hayır İstemezdim ()

EĞİTİMCİLER İÇİN DİJİTAL YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

1) Mesleğinde Dijital Becerilerin Kullanımı

Öğretmenlerin dijital yeterlikleri, dijital teknolojilerin sadece okul ve sınıf ortamında eğitim-öğretim amaçlı kullanılmasıyla sınırlı değildir. Bunun yanında, diğer öğretmenler, öğrenciler, veliler ve eğitimle ilgili tüm paydaşlarla mesleki etkileşim kurmayı, kişisel mesleki gelişim sağlamayı, eğitim-öğretim için en iyi olanı bulmayı ve kullanmayı da kapsamaktadır.

Bölüm 1 bu alandaki durumunuzu ele almaktadır.

1-) Öğrenciler, veliler ve meslektaşlarımla iletişimi geliştirmek için farklı dijital iletişim kanallarını sistematik olarak kullanabilirim (e-posta, blog, okulun web sitesi, uygulamalar vb).

- ☐Dijital iletişim kanallarını nadiren kullanırım.
- ☐Temel dijital iletişim kanallarını kullanırım.
- ☐Farklı dijital iletişim kanallarını birleştirerek kullanırım. (e-posta, bloglar veya okul web sitesi)
- ☐Etkili iletişim kurmak için farklı dijital iletişim kanallarını sistematik olarak seçer, uyarlar ve birleştiririm.
- ☐Kullanacağım iletişim stratejileri üzerine düşünürüm, tartışırım ve etkin bir şekilde geliştiririm.

2-) Okul içindeki ve dışındaki meslektaşlarımla birlikte çalışmak için dijital teknolojileri kullanırım.

- ☐Meslektaşlarımla dijital ortamda işbirliği yapmak için nadiren fırsat bulurum.
- ☐Meslektaşlarımla bazen e-posta yoluyla materyal alışverişi yaparım.
- ☐Meslektaşlarımla çevrimiçi işbirlikçi ortamlarında birlikte çalışırız veya ortak depolama alanlarını (googledrive, dropbox, icloud...vb.) birlikte kullanırız.
- ☐Çevrimiçi öğretmen ağlarında (EBA vb.) okulum dışındaki öğretmenlerle de fikir ve materyal alışverişinde bulunurum.
- ☐Çevrimiçi öğretmen ağlarındaki (EBA vb.) diğer öğretmenlerle ortaklaşa materyaller oluştururum.

3-) Dijital öğretim becerilerimi aktif olarak geliştirmeye çalışırım.

- ☐Dijital öğretim becerilerimi geliştirmek için nadiren vaktim oluyor.
- ☐Dijital öğretim becerilerimi deneyimlerle geliştiririm.
- ☐Dijital öğretim becerilerimi geliştirmek için çeşitli kaynaklar kullanırım.
- ☐Meslektaşlarımla yenilikçi yöntemlerin geliştirilmesinde ve eğitim uygulamalarının iyileştirilmesinde dijital teknolojinin nasıl kullanılacağını tartışırım.
- ☐Meslektaşlarımla dijital öğretim stratejilerini geliştirmelerine yardımcı olurum.

4-) Çevrimiçi eğitimlere katılıyorum. (online kurslar, webinarlar, MOOC tabanlı eğitimler vb.)

- ☐Bu, üzerinde henüz dikkate almadığım yeni bir alan.
- ☐İlgimi çekiyor ancak henüz katılmadım.
- ☐Bu tür bir çevrimiçi eğitime bir veya iki defa katıldım.
- ☐Farklı farklı çevrimiçi eğitimlere katıldım.
- ☐Her türlü çevrimiçi eğitimlere sık sık katılıyorum.

2) Dijital Kaynaklar

Eğitimciler günümüzde oldukça fazla ve çeşitli eğitsel dijital kaynakla karşılaşabilmektedir. Herhangi bir eğitimcinin geliştirmek için ihtiyaç duyduğu temel yeterliklerden bazıları; bu çeşitlilik ile başa çıkmak, öğrenme hedeflerine en uygun kaynakları etkili bir şekilde tanımlamak, materyal zenginliğini yapılandırmak, bağlantılar kurmak ve değiştirmek, öğretimi desteklemek için kendi dijital kaynaklarını geliştirebilmektir.

Aynı zamanda, eğitimcilerin dijital içerikleri bilinçli bir şekilde nasıl kullanacaklarının ve yöneteceklerinin farkında olmaları gerekir. Kaynakları kullanırken, değiştirirken ve paylaşırken telif hakkı kurallarına saygı duymalı ve dijital sınavlar veya öğrencilerin notları gibi kişisel verileri korumalıdır.

Bölüm 2 bu alandaki durumunuzu ele almaktadır.

1-) Farklı dijital kaynaklar bulmak ve seçmek için farklı internet siteleri ve arama stratejileri kullanırım.

- ☐Dijital kaynak bulmak için İnterneti nadiren kullanırım.
- ☐Kendi derslerimle ilgili dijital kaynakları bulmak için arama motorlarını ve eğitim platformlarını kullanırım.

- ☐Dijital kaynakları öğrencilerimin seviyelerine göre değerlendirip seçerim.
- ☐Dijital kaynakları çeşitli kriterler kullanarak karşılaştırırım. (Örneğin güvenilirlik, kalite, uygunluk, tasarım, etkileşim, çekicilik.)
- ☐Meslektaşlarıma uygun dijital kaynaklar ve arama stratejileri hakkında önerilerde bulunurum.

2-) Kendi dijital kaynaklarımı oluşturur ve var olan kaynakları ihtiyaçlarıma göre değiştiririm.

- ☐Kendi dijital kaynaklarımı oluşturmam.
- ☐Bilgisayarla çalışma sayfaları oluştururum ama kullanacağım zaman yazdırıyorum.
- ☐Bazen dijital sunumlar oluştururum.
- ☐Farklı türden dijital kaynaklar oluşturur ve mevcut kaynakları uyarlarım.
- ☐Karmaşık ve etkileşimli dijital kaynakları geliştiririm ve uyarlarım.

3-) Sınav, öğrenci notları, kişisel veriler vb. hassas içeriği etkin bir şekilde korurum.

- ☐Bunu yapmama gerek yok çünkü bu bilgilerin korunmasından okul sorumludur.
- ☐Kişisel verileri elektronik olarak saklamaktan kaçınırım.
- ☐Bazı kişisel verileri korurum.
- ☐Kişisel verilerin olduğu dosyalara şifre koyarak koruma sağlarım.
- ☐Kişisel verileri kapsamlı bir şekilde korurum. (Örneğin tahmin edilmesi zor parolaları şifreleme ve yazılım güncellemeleriyle birleştirme.)

3) Öğretme ve Öğrenme

Bilgi ve iletişim teknolojilerini eğitimde kullanmanın en temel yetkinliği, dijital teknolojilerin kullanımını öğretme ve öğrenme sürecinin farklı aşamalarında tasarlamak, planlamak ve uygulamaktır. Ancak, bunu yaparken amaç, dersin odağını öğretmen liderliğinden öğrenci merkezli süreçlere kaydırmak olmalıdır.

Bölüm 3 bu alandaki durumunuzu ele almaktadır.

1-) Dijital teknolojilerin sınıfta etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak için nasıl, ne zaman ve neden kullanılacağını özellikle düşünürüm.

- ☐Sınıfta teknolojiyi kullanmam ya da nadiren kullanırım.
- ☐Mevcut ekipmanı temel olarak kullanırım. (örneğin; etkileşimli tahta veya projeksiyon)

- ☐ Derslerimde çeşitli dijital kaynaklar ve araçlar kullanırım.
- ☐ Dijital araçları öğretimi sürecini sistematik olarak geliştirmek için kullanırım.
- ☐ Yenilikçi pedagojik stratejileri uygulamak için dijital araçlar kullanırım.

2-) Öğrencilerimin işbirlikçi çevrimiçi ortamlardaki etkinliklerini ve etkileşimlerini izlerim.

- ☐ Dijital ortamları öğrencilerimle birlikte kullanmam.
- ☐ Kullandığımız çevrimiçi ortamlarda öğrencilerimin etkinliğini takip etmem.
- ☐ Öğrencilerimi ve onların tartışmalarını bazen kontrol ederim.
- ☐ Öğrencilerimin çevrimiçi etkinliklerini düzenli olarak takip ve analiz ederim.
- ☐ Öğrencilerimin etkinliklerine motive edici veya düzeltici yorumlarla düzenli olarak dâhil olurum.

3-) Öğrencilerim gruplar halinde çalışırken öğrenme çıktısı elde etmek ve belgelemek için dijital teknolojileri kullanırlar.

- ☐ Öğrencilerim gruplar halinde çalışmaz.
- ☐ Öğrencilerimin grup çalışmalarında dijital teknolojileri bütünleştirmem mümkün değil.
- ☐ Öğrencilerimi grup çalışmalarında internet üzerinden bilgi aramaya ve çalışmalarının sonuçlarını dijital formatta sunmaya teşvik ederim.
- ☐ Öğrencilerimden grup çalışmalarında araştırma yapmak ve sonuçlarını dijital formatta sunmak için interneti kullanmalarını isterim.
- ☐ Öğrencilerim gruplar halinde çalışmak için ortak bir çevirim içi öğrenme ortamı kullanır ve birlikte projeler oluştururlar.

4-) Öğrencilerin, kendi öğrenme süreçlerini planlamalarını, belgelemelerini ve izlemelerini sağlamak için dijital teknolojileri kullanıyorum. (Örneğin öz değerlendirme için sınavlar, dokümantasyon ve sergileme için e-portfolyolar vb.)

- ☐ Çalışma ortamımda bunu yapmam mümkün değil.
- ☐ Öğrencilerim öğrenme süreçleri üzerinde düşünür ancak bunu dijital teknolojilerle yapmazlar.
- ☐ Bazen öz değerlendirme sınavlarını dijital teknolojiler kullanarak yaparım.
- ☐ Öğrencilerimin öğrenmelerini planlamalarını, belgelemelerini veya ortaya koymalarını sağlamak için çeşitli dijital araçlar kullanırım.

☐ Öğrencilerin ilerlemelerini, planlamalarını, izlemelerini ve ortaya koymalarını sağlamak için farklı dijital araçları sistematik olarak bir arada kullanırım.

4) Değerlendirme

Dijital teknolojiler mevcut değerlendirme stratejilerini geliştirmekte ve yeni ve daha iyi değerlendirme yöntemlerini mümkün kılabilmektedir. Ayrıca, öğrencinin kişisel eylemlerinde mevcut olan (dijital) veri zenginliğini analiz ederek, öğretmenler daha iyi geribildirim ve destek sunabilme imkânına erişmektedir.

Bölüm 4 bu alandaki durumunuzu ele almaktadır.

1-) Öğrencinin gelişimin izlemek için dijital değerlendirme araçlarını kullanırım.

☐ Öğrencilerin gelişimini izlemem.

☐ Öğrencilerin gelişimini düzenli olarak izlerim, ancak dijital yöntemler kullanmam.

☐ Öğrencilerin gelişimini izlemek için bazen dijital bir araç kullanırım. (Örneğin öğrencilerin ilerlemelerini kontrol etmek için dijital bir sınav.)

☐ Öğrencinin gelişimini izlemek için çeşitli dijital araçlar kullanırım.

☐ Öğrenci gelişimini izlemek için çeşitli dijital araçları sistematik olarak kullanırım.

2-) Ek desteğe ihtiyacı olan öğrencileri zamanında belirlemek için elimdeki tüm verileri analiz ederim.

Veri”; öğrencilerin katılımı, performansı, notları, devam durumları; (çevrimiçi) ortamlardaki etkinlikler ve sosyal etkileşimleri içermektedir.

“Ek desteğe ihtiyaç duyan öğrenciler”; okulu bırakma düşük performans riski taşıyan öğrenciler; öğrenme bozukluğu olan veya özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerdir.

☐ Bu veriler elimde mevcut değil ve / veya bunları analiz etmek benim sorumluluğumda değildir.

☐ Sadece akademik verileri analiz ederim. (Örneğin performans ve notlar.)

☐ Ek desteğe ihtiyacı olan öğrencileri belirlemek için öğrencilerin etkinlikleri ve davranışları hakkındaki verileri de dikkate alırım.

☐ Ek desteğe ihtiyacı olan öğrencileri belirlemek için mevcut tüm verileri düzenli olarak izlerim.

☐ Verileri sistematik olarak analiz eder ve zamanında müdahale ederim.

3-) Etkili geri bildirim sağlamak için dijital teknolojileri kullanırım.

- ☐ Çalışma ortamımda geri bildirim gerekli değil.
- ☐ Öğrencilere geri bildirim veriyorum ancak dijital format kullanmam.
- ☐ Geri bildirim sağlamak için bazen dijital yollar kullanırım. (Örneğin çevrimiçi sınavlarda otomatik puan verme, çevrimiçi ortamda yorum veya “beğenme”).
- ☐ Geri bildirim sağlamak için çeşitli dijital yöntemler kullanırım.
- ☐ Geri bildirim sağlamak için dijital yaklaşımları sistematik olarak kullanırım.

5) Öğrencilerin Güçlendirilmesi

Dijital teknolojilerin eğitimdeki en güçlü yönlerinden bazıları öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak ve öğrencileri aktif hale getirmektir. Dijital teknolojiler ayrıca her öğrencinin yeterlik seviyesine, ilgi alanlarına ve öğrenme gereksinimlerine uyarlanmış öğrenme etkinlikleri sunmak için de kullanılabilir. Bununla birlikte mevcut eşitsizlikleri (örneğin dijital teknolojilere erişimde) azaltmaya ve özel eğitim ihtiyacı olanlar da dâhil tüm öğrenciler için erişilebilirliği sağlamaya özen gösterilmelidir.

Bölüm 5 bu alandaki durumunuzu ele almaktadır.

1-) Öğrenciler için dijital ödevler oluştururken karşılaşılabilecekleri potansiyel dijital güçlükleri göz önünde bulundururum. (Örneğin dijital cihazlara ve kaynaklara eşit erişim; birlikte çalışma sorunları; dijital becerilerin eksikliği)

- ☐ Dijital ödevler oluşturmam.
- ☐ Öğrencilerim dijital teknolojiyi kullanırken sorun yaşamaz.
- ☐ Dijital ödevleri, öğrencilerimin karşılaşılabilecekleri sorunları en aza indirecek şekilde uyarlıyorum.
- ☐ Öğrencilerimle olası sorunlar ve bu sorunların çözümleri hakkında tartışırım.
- ☐ Dijital kaynakların erişimindeki ve kullanımındaki farklılıkları hesaba katarak çeşitliliğe izin veriyorum. (Örneğin ödevi uyarlarım, çözümleri tartışırım ve ödevi tamamlamak için alternatif yollar sunarım.)

2-) Öğrencilere bireyselleştirilmiş öğrenme ortamları sunmak için dijital teknolojileri kullanırım. (Örneğin farklı öğrencilere bireysel öğrenme ihtiyaçlarını, tercihlerini ve ilgi alanlarını ele almak için farklı dijital görevler veririm.)

- ☐ Sınıfta, tüm öğrencilerin, seviyelerine bakılmaksızın aynı etkinlikleri yapmaları gerekmektedir.

- ☐ Öğrencilere ek kaynaklar için önerilerde bulunurum.
- ☐ İleri seviyedeki veya geride kalmış öğrencilerim için isteğe bağlı dijital etkinlikler yaparım.
- ☐ Dijital teknolojileri, mümkün olduğunca farklı öğrenme seçenekleri sunmak için kullanırım.
- ☐ Derslerimi öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına, tercihlerine ve ilgi alanlarına göre sistematik olarak dijital teknolojiler yardımıyla uyarlarım.

3-) Öğrencilerin derse aktif olarak katılması için dijital teknolojileri kullanırım.

- ☐ Derslerimde öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılmalarını sağlamak mümkün değil.
- ☐ Öğrencileri derse aktif olarak dâhil ediyorum ama bunu yaparken dijital teknolojileri kullanmam.
- ☐ Derslerimde motive edici materyalleri kullanırım. (Örneğin videolar, animasyonlar, çizgi filmler.)
- ☐ Derslerimde kullandığım dijital araçlar öğrencilerimin ilgisini çeker. (Örneğin elektronik çalışma sayfaları, oyunlar, kısa sınavlar.)
- ☐ Öğrencilerim düzenli olarak araştırma, tartışma ve bilgi oluşturmak için dijital teknolojileri kullanır.

6) Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerinin Kolaylaştırılması

Öğrencilerinin dijital okuryazarlığını geliştirebilmesi, bir öğretmenin dijital yeterliliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bölüm 6 bu alandaki durumunuzu ele almaktadır.

1-) Öğrencilere bilgilerin güvenilirliğini nasıl değerlendireceklerini, yanlış bilgilendirme ve önyargıları nasıl tespit edebileceklerini öğretirim.

- ☐ Bunu yapmak derslerimde/sınıfımda mümkün değil.
- ☐ Onlara zaman zaman tüm çevrimiçi bilgilerin güvenilir olmadığını hatırlatırım.
- ☐ Onlara internetteki güvenilir ve güvenilirmez kaynakları ayırt etmeyi öğretirim.
- ☐ Öğrencilerimle bilgiyi nasıl doğrulayacağımızı tartışırım.
- ☐ Öğrencilerimle bilginin nasıl üretildiği ve nasıl çarpıtılabileceği hakkında kapsamlı bir şekilde tartışırız.

2-) Öğrencilerimin birbirleriyle veya çevreleriyle iletişim kurmak ve işbirliği yapmak için dijital araçları kullanmalarını gerektiren ödevler veririm.

- ☐Bunu yapmak derslerimde/sınıfımda mümkün değil.
- ☐Sadece nadir durumlarda öğrencilerimin çevrimiçi iletişim kurmaları veya işbirliği yapmaları gerekir.
- ☐Öğrencilerim, aralarında dijital yollarla iletişim kurar ve işbirliği yaparlar.
- ☐Öğrencilerim birbirleriyle ve okul dışındaki çevreyle iletişim kurmak ve işbirliği yapmak için dijital araçlar kullanırlar.
- ☐Düzenli olarak öğrencilerin dijital becerilerini geliştirmelerini sağlayan ödevler hazırlarım.

3-) Öğrencilerin dijital içerik oluşturmalarını gerektiren ödevler veririm. (Örneğin videolar, müzikler, fotoğraflar, dijital sunumlar, bloglar, wiki'ler ...vb.)

- ☐Bunu yapmak derslerimde/sınıfımda mümkün değil.
- ☐Bunu öğrencilerimle uygulamak zordur.
- ☐Bazen eğlenceli bir aktivite olarak uygulardım.
- ☐Öğrencilerim çalışmalarının ayrılmaz bir parçası olarak dijital içerik oluşturur.
- ☐Öğrenmelerinin ayrılmaz bir parçası olduğu için ve öğrencilerimin becerilerini daha da geliştirmek için sistematik olarak zorluk seviyesini yükseltirim.

4-) Öğrencilere güvenli ve sorumlu bir şekilde çevrimiçi platformlarda nasıl davranacaklarını öğretiyorum.

- ☐Bunu yapmak derslerimde/sınıfımda mümkün değil.
- ☐Kişisel bilgileri çevrimiçi olarak aktarırken dikkatli olmaları gerektiğini onlara bildiririm.
- ☐Çevrimiçi ortamlarda güvenli ve sorumlu davranmak için temel kuralları açıklarım.
- ☐Çevrimiçi ortamlarda sorumlu davranış kurallarını tartışır ve bunlara uymayı kabul ederiz.
- ☐Öğrencilerimin, dijital ortamlarda genel olarak kabul görmüş kurallara uymalarını sistematik olarak geliştiririm

5-) Öğrencilerimi somut problemleri çözmek için dijital teknolojileri yaratıcı bir şekilde kullanmaya teşvik ederim. (Örneğin öğrenme sürecinde ortaya çıkan engellerin veya zorlukların üstesinden gelmek için)

- ☐Bunu yapmak derslerimde/sınıfımda mümkün değil.
- ☐Nadiren öğrencilerin dijital problem çözme becerisini geliştirme fırsatım oluyor.
- ☐Arada bir, bir fırsat ortaya çıktığında öğrencilerimi teşvik ederim.
- ☐Sorunları çözmek için sık sık teknolojik yöntemler kullanırım.
- ☐Dijital problem çözme fırsatlarını sistematik olarak bir arada kullanırım.



Ek 3: Ölçek Puanlama Ve Değerlendirme

ÖLÇEK PUANLAMA VE DEĞERLENDİRME

Ölçek maddelerine verilen cevaplar 0 ile 4 puan arasında değer almaktadır.

Örnek:

Öğrencilerimi somut problemleri çözmek için dijital teknolojileri yaratıcı bir şekilde kullanmaya teşvik ederim. (Örneğin öğrenme sürecinde ortaya çıkan engellerin veya zorlukların üstesinden gelmek için)

☐Bunu yapmak derslerimde/sınıfımda mümkün değil. **(0 puan)**

☐Nadiren öğrencilerin dijital problem çözme becerisini geliştirme fırsatım oluyor.

(1 puan)

☐Arada bir, bir fırsat ortaya çıktığında öğrencilerimi teşvik ederim. **(2 puan)**

☐Sorunları çözmek için sık sık teknolojik yöntemler kullanırım. **(3 puan)**

☐Dijital problem çözme fırsatlarını sistematik olarak bir arada kullanırım. **(4 puan)**

Ölçekte ters kodlanmış madde bulunmamaktadır. Her bir alt boyut için ve toplam puan için ayrı ayrı hesaplama yapılabilir.

Eğitimciler İçin Avrupa Dijital Yeterlik Çerçevesine (DigCompEdu) göre yetkinlik durumunuz: “Başlangıç” (19 puan ve altı)

Dijital teknolojiyle becerilerinizi geliştirmeye başlayabilirsiniz. Bu anketten aldığınız geribildirimler, deneyebileceğiniz birtakım eylemler belirlemiştir. Öğretim stratejilerinizi anlamlı şekilde geliştirmeye odaklanarak bir sonraki eğitim-öğretim dönemi için bir veya iki tane yeterlik seçerek kendinizi geliştirmeye başlayabilirsiniz. Bu çerçevede Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ve diğer Bakanlık birimlerimiz tarafından gerçekleştirilen uzaktan eğitimleri, webinarları, MOOC tabanlı eğitimleri vb. fırsatları takip edip katılım sağlayabilirsiniz. Ayrıca, EBA, eTwinning, Scientix, FCL gibi çevrimiçi öğretmen ağlarına üye olabilir hem ülkemizden hem de diğer ülkelerden meslektaşlarınızla fikir ve deneyim alışverişinde bulunarak kendinize yeni ufuklar açabilirsiniz. Siz bunları yaparken, kendinizi dijital yetkinliğin bir sonraki adımı olan Kâşif seviyesine taşıırken bulacaksınız.

Eğitimciler İçin Avrupa Dijital Yeterlik Çerçevesine (DigCompEdu) göre yetkinlik durumunuz: “Kâşif” (20 -33 puan)

Dijital teknolojilerin potansiyelinin farkındasınız ve pedagojik ve profesyonel pratiği geliştirmek için bunları araştırmakla ilgileniyorsunuz. Bazı alanlarda dijital teknolojileri kullanmaya başladığınız görülüyor. Meslektaşlarınızla işbirliği ve fikir alışverişi yaparak dijital uygulama ve beceri repertuarınızı daha da güçlendirebilir ve böylelikle yetkinliğinizi artırabilirsiniz. Bu kapsamda, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ve diğer Bakanlık birimlerimiz tarafından gerçekleştirilen uzaktan eğitimleri, webinarları, MOOC tabanlı eğitimleri vb. fırsatları takip edip katılım sağlayabilirsiniz. Ayrıca, EBA, eTwinning, Scientix, FCL gibi çevrimiçi öğretmen ağlarına üye olabilir hem ülkemizden hem de diğer ülkelerden meslektaşlarınızla fikir ve deneyim alışverişinde bulunarak kendinize yeni ufuklar keşfedebilirsiniz. Bu sizi Kâşif seviyesinin bir sonraki dijital yetkinlik aşaması olan “Bütünleştirici” aşamasına taşıyacaktır.

Eğitimciler İçin Avrupa Dijital Yeterlik Çerçevesine (DigCompEdu) göre yetkinlik durumunuz: “Bütünleştirici” (34-49 puan)

Dijital teknolojileri çeşitli bağlamlarda ve bir dizi amaç doğrultusunda uygulamalarınızın önemli bir kısmıyla bütünleştirebiliyorsunuz. Profesyonel katılımınızın çeşitli yönlerini geliştirmek için bunları yenilikçi bir şekilde kullanıyorsunuz. Uygulama repertuarınızı genişletmek için isteklisiniz. Hangi araçların hangi durumlarda en iyi sonuç verdiğini ve dijital teknolojilerin pedagojik stratejilere ve yöntemlere uyarlanmasına ilişkin anlayışınızı artırmanız için işbirlikçi çalışmalarla kendinize biraz daha zaman ayırmaya çalışın. Bu kapsamda, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ve diğer Bakanlık birimlerimiz tarafından gerçekleştirilen uzaktan eğitimleri, webinarları, MOOC tabanlı eğitimleri vb. fırsatları takip edip katılım sağlayabilirsiniz. Ayrıca, EBA, eTwinning, Scientix, FCL gibi çevrimiçi öğretmen ağlarına üye olabilir hem ülkemizden hem de diğer ülkelerden meslektaşlarınızla fikir ve deneyim alışverişinde bulunabilirsiniz.

Eğitimciler İçin Avrupa Dijital Yeterlik Çerçevesine (DigCompEdu) göre yetkinlik durumunuz: “Uzman” (50 -65 puan)

Profesyonel faaliyetlerinizi geliştirmek için güvenli, yenilikçi ve eleştirel bir dizi dijital teknoloji kullanıyorsunuz. Belirli durumlar için dijital teknolojileri bilerek seçmektesiniz ve farklı dijital stratejilerin yararlarını ve sakıncalarını anlamaya

çalışırsınız. Henüz denememiş olduğunuz birçok şey olduğunu bilerek meraklı ve yeni fikirlere açıksınız. Denemeyi, strateji repertuarınızı genişletme, yapılandırma ve birleştirme aracı olarak kullanıyorsunuz. Uzmanlığınızı diğer öğretmenlerle paylaşmak amacıyla EBA'yı daha aktif kullanabilir, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ve diğer Bakanlık birimlerimiz tarafından gerçekleştirilen uzaktan eğitimleri, webinarları, MOOC tabanlı eğitimleri vb. fırsatları takip edip katılım sağlayabilirsiniz veya bu eğitimlerin planlanmasında yer alabilirsiniz. Ayrıca, EBA, eTwinning, Scientix, FCL gibi çevrimiçi öğretmen ağlarına üye olabilir hem ülkemizden hem de diğer ülkelerden meslektaşlarınızla fikir ve deneyim alışverişinde bulunabilirsiniz.

Eğitimciler İçin Avrupa Dijital Yeterlik Çerçevesine (DigCompEdu) göre yetkinlik durumunuz: “Lider” (66 – 80 puan)

Pedagojik ve profesyonel uygulamaları geliştirmek konusunda dijital teknolojileri kullanmak için tutarlı ve kapsamlı bir yaklaşımınız var. Herhangi bir durum için en uygun olanı nasıl seçeceğinizi bildiğiniz geniş bir dijital strateji repertuarınıza sahiptir. Eğitim-öğretim uygulamalarınızı sürekli olarak geliştirdiğiniz ve yansıttığınız anlaşılıyor. Yeni gelişmeler ve fikirler hakkında sürekli bilgi sahibi olmayı tercih ediyorsunuz ve diğer öğretmenlerin, eğitim ve öğretimi geliştirmek için dijital teknolojilerin potansiyelini yakalamasına yardımcı olabiliyorsunuz. Biraz daha denemeye ve gelişime hazırsanız, bir “lider” olarak, yetkinliğin son aşamasına erişebilirsiniz. Deneyimlerinizi diğer öğretmenlerle paylaşmak amacıyla EBA'yı daha aktif kullanabilir, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ve diğer Bakanlık birimlerimiz tarafından gerçekleştirilen uzaktan eğitimleri, webinarları, MOOC tabanlı eğitimleri vb. fırsatları takip edip katılım sağlayabilirsiniz veya bu eğitimlerin oluşturulmasında yer alabilirsiniz. Ayrıca, EBA, eTwinning, Scientix, FCL gibi çevrimiçi öğretmen ağlarına üye olabilir. Hem ülkemizden hem de diğer ülkelerden meslektaşlarınızla fikir ve deneyim alışverişinde bulunabilirsiniz.

Eğitimciler İçin Avrupa Dijital Yeterlik Çerçevesine (DigCompEdu) göre yetkinlik durumunuz: “Öncü” (81 ve üzeri)

Lider olduğunuz yenilikçi dijital ve pedagojik uygulamaların yeterliliğini sorguluyorsunuz. Bu uygulamaların kısıtlamaları veya sakıncaları konusunda endişelisiniz ve eğitimi daha da fazla geliştirme dürtüsünden hareket ediyorsunuz. Son derece yenilikçi ve karmaşık dijital teknolojiler deniyor ve / veya yeni pedagojik yaklaşımlar geliştiriyorsunuz. Siz yenilikte öncüsünüz ve diğer öğretmenler için yol

gösterici bir rolünüz olabilir. Bu nedenle, Deneyimlerinizi diğer öğretmenlerle paylaşmak amacıyla EBA'yı daha aktif kullanabilir, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ve diğer Bakanlık birimlerimiz tarafından gerçekleştirilen uzaktan eğitimleri, webinarları, MOOC tabanlı eğitimleri vb. fırsatları takip edip katılım sağlayabilirsiniz veya bu eğitimlerin geliştirilmesinde yer alabilirsiniz. Ayrıca, EBA, eTwinning, Scientix, FCL gibi çevrimiçi öğretmen ağlarına üye olabilir hem ülkemizden hem de diğer ülkelerden meslektaşlarınızla fikir ve deneyim alışverişinde bulunabilir, başlatabileceğiniz projelerle uluslararası bağlamda tanınırlığınızı artırabilirsiniz.

Bununla birlikte alt boyutlarda yeterlilik seviyeleri için puan aralıkları aşağıdaki gibidir;

1 ve 3. alt boyutlarda:

- Başlangıç (A1): 4 puan;
- Kâşif (A2): 5-7 puan;
- Bütünleştirici (B1): 8-10 puan;
- Uzman (B2): 11-13 puan;
- Lider (C1): 14-15 puan;
- Öncü (C2): 16 puan

2, 4 ve 5. alt boyutlarda:

- Başlangıç (A1): 3 puan;
- Kâşif (A2): 4-5 puan;
- Bütünleştirici (B1): 6-7 puan;
- Uzman (B2): 8-9 puan;
- Lider (C1): 10-11 puan;
- Öncü (C2): 12 puan

6. alt boyutta:

- Başlangıç (A1): 5-6 puan;
- Kâşif (A2): 7-8 puan;
- Bütünleştirici (B1): 9-12 puan;
- Uzman (B2): 13-16 puan;
- Lider (C1): 17-19 puan;
- Öncü (C2): 20 puan

Ek 4:Gönüllü Onam Formu

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Ayşe AYDIN tarafından yürütülen “Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı özellikle teknolojinin ilerlemiş olmasından da kaynaklı olarak günümüzde eğitim camiasının en temel unsurlarının başında gelen sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilik durumlarının tespit edilmesi ayrıca gelişen teknolojiye ayak uydurma konusunda kendilerini nasıl gördüklerini anlamalarını kolaylaştırmaktır. Araştırmada sizden tahminen 30 dk ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizinle birlikte tahminen 500 kişi katılacaktır. Araştırma 6 boyuttan oluşmakta ve toplamda 22 soru bulunmaktadır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya e-posta adresi ve telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Kişi ve kurumları aşağılayan, rencide eden veya hakaret içeren cevaplar değerlendirmeye alınmayacaktır. Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar için:

Katılımcının:

Adı-Soyadı:

İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

Araştırmacının

Adı-Soyadı:

İmzası:

Ek 5:Araştırma İçin Alınan Gerekli İzinler



Ek 5(Devamı): Araştırma İçin Alınan Gerekli İzniler



Ek 5 (Devamı): Araştırma İçin Alınan Gerekli İzniler



Ek 6: Ölçek Kullanım İzni



Ölçek kullanım izni

3 ileti

Ayşe Aydın

16 Eylül 2021 13:38

Alıcı:

Hocam merhaba iyi günler. Ben Afyon Kocatepe Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Yüksek Lisans öğrencisiyim tezim için izniniz olursa hazırlamış olduğunuz "EĞİTİMCİLER İÇİN DİJİTAL YETERLİLİK ÖLÇEĞİ" ni kullanmak istiyorum. Teşekkür eder iyi çalışmalar dilerim.

Turker Toker

16 Eylül 2021 15:25

Alıcı: Ayşe Aydın

Merhaba,
Ekte yolluyorum. İyi çalışmalar.

Ek 7: Etik Kurul Onam Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 23.11.2021-60632

T.C. AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARLARI	
TOPLANTI SAYISI: 12	KARAR TARİHİ: 19.11.2021
 KARAR 2021/378 Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğretim elemanı Doç. Dr. Nuray KURTDEDE FIDAN tarafından yürütülen (Diğer Araştırmacılar: Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencisi Ayşe AYDIN), "Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında kullanılacak veri toplama araçlarının, etik açıdan sakıncalı olmadığına, katılanların oy birliği ile karar verildi. ASLI GİBİDİR e-imzalıdır Prof. Dr. İsa SAĞBAŞ Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul Başkanı	

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Doğrulaması <https://www.turkiye.gov.tr/afyon-kocatepe-universitesi-ebys?eD=BSN5HETYCS&eS=60632> adresinden